СОВЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОН СОВЕТЫ
422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 348 от 29.04.2020
на № __от ________

КАРАР

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Эзмә авыл җирлегенең Генераль
планын раслау турында

Шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендә гамәлдәге законнарны үтәү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы, “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, “Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Уставының 19 статьясы, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2006 елның 21 ноябрендәге 94 номерлы карары белән расланган Саба муниципаль районында ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә нигезендә, авыл җирлекләренең җирле үзидарә органнары вәкаләтләре муниципаль районнарның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре булып торуын һәм авыл җирлекләре территорияләрендә муниципаль районның җирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты бәяләмәсенең булуын исәпкә алып, уздырылган ачык тыңлаулар нәтиҗәләре буенча, Саба муниципаль районы Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлегенең Генераль планын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлегенең Генераль планын раслау турында” 2018 елның 4 маендагы 239 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Интернет челтәрендә - Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы http://pravo.tatarstan.ru рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының http://saby.tatarstan.ru рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы Р. Н. Минниханов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЭЗМӘ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

РАСЛАНА ТОРГАН ӨЛЕШ

1 Том

Территориаль планлаштыру турында Нигезләмәләр

2019 ел

ЭЧТӘЛЕК

ПРОЕКТ СОСТАВЫ 4

1. КЕРЕШ 5

1.1. Генераль планның максатлары һәм бурычлары 5

2. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘЛӘР 6

2.1. Җирлекнең, муниципаль районның җирле әһәмияттәге, региональ әһәмияттәге, федераль әһәмияттәге урнаштыру өчен планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектларының төрләре, билгеләнеше һәм исемнәре турында белешмәләр, аларның төп характеристикалары һәм урнашу урыны 6

2.2. Функциональ зоналар 7

2.3. Планлаштырылган объектларны урнаштыруга бәйле рәвештә мондый зоналарны билгеләү таләп ителгән очракта территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга характеристика 9

3. ТОРАК ПУНКТЛАР ЧИКЛӘРЕ 10

ПРОЕКТ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлегенең генераль планы түбәндәге составта эшләнгән:

Раслана торган өлеш

Текст материаллары:

№ т/б	Атамасы	Том
1	Территориаль планлаштыру турындагы нигезләмәләр	1

График материаллар:

бит №	Атамасы	Том	Масштаб
1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	2	1:10 000
2	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	2	1:10 000
3	Торак пунктлар чикләре картасы	2	1:10 000

Кушымта

№ т/б	Атамасы	Том
1	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	-

Генераль планны нигезләү буенча материаллар

Текст материаллары:

№ т/б	Атамасы	Том
1	Аңлатма язуы	3

График материаллар:

бит №	Атамасы	Том	Масштаб
1	Җирлек территориясеннән заманча файдалану картасы	4	1:10 000
2	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләренең картасы (гамәлдәге нигезләмә)	4	1:10 000
3	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре картасы (проект тәкъдиме)	4	1:10 000

1. КЕРЕШ

Әлеге проект 2018 елның 4 маендагы 239 номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советы карары белән расланган Эзмә авыл җирлегенең генераль планына алмашка эшләнә.

Проектның заказчысы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Эзмә авыл җирлеге Башкарма комитеты.

Проектны эшләүче - "Максима" җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте.

Проект 2040 елга кадәр исәп-хисап срогына әзерләнгән, гамәлгә ашыру этаплары ачыкланмаган.

1.1. Генераль планның максатлары һәм бурычлары

Генераль планны эшләүнең төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:
- җирлекнең шәһәр төзелеше үсешен тәэмин итү һәм юнәлешен билгеләү;
- җирлекне җирле дәрәҗәдәге шәһәр төзелеше документлары белән тәэмин итү.

Проект бурычларына түбәндәгеләр керә:
- авыл җирлеге территориясен комплекслы бәяләү;
- торак пунктларның чикләрен үзгәртү;
-җирлек территориясен функциональ зоналаштыру, функциональ зоналарның параметрларын билгеләү;
- торак төзелеше мөмкинлеге булган территорияләрне билгеләү;
- транспорт инфраструктурасын үстерү;
- туризмны һәм рекреацияне үстерү;
- халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү.

Генераль планның проект карарлары Эзмә авыл җирлегенең һәм Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш планнарын формалаштыру яки үзгәртү, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен әзерләү, территорияне планлаштыру өчен нигез булып тора.

2. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

2.1. Җирлекнең, муниципаль районның җирле әһәмияттәге, региональ әһәмияттәге, федераль әһәмияттәге урнаштыру өчен планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектларының төрләре, билгеләнеше һәм исемнәре турында белешмәләр, аларның төп характеристикалары һәм урнашу урыны

1 нче таблица

карталардагы №	**Төр**	**Билгеләнеш һәм исем**	**Төп характеристикалар**	**Урнашкан урыны**	**Функциональ зона**
Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары					
Объектларны урнаштыру планлаштырылмый					
Муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары					
1	ял һәм туризм объектлары	Тау чаңгысы комплексы	-	Эзмә авылы	рекреацион билгеләнештәге зона
2	ял һәм туризм объектлары	Чаңгы-роллер трассасы	-	җирлек территориясе	рекреацион билгеләнештәге зона
Региональ (республика) әһәмияттәге объектлар					
3	каты өслекле транзит автомобиль юллары	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлы	өслек - асфальт-бетон; категория - IV; озынлыгы - 6178 м	җирлек территориясе	транспорт инфраструктурасы зонасы
4	транспорт инфраструктурасы объекты	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлында Кече Мишә елгасы аша автомобиль күпере кичүе	-	җирлек территориясе	транспорт инфраструктурасы зонасы
5	транспорт инфраструктурасы объекты	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлында инеш аша автомобиль күпере кичүе	-	җирлек территориясе	транспорт инфраструктурасы зонасы
Федераль әһәмияттәге объектлар					
Объектларны урнаштыру планлаштырылмый					
Башка объектлар					
6	транспорт инфраструктурасы объекты	Автомобильгә ягулык салу станциясе	-	Җирлекнең төньяк өлеше	транспорт инфраструктурасы зонасы

2.2. Функциональ зоналар

2 нче таблица

Зона исеме	Зонаның функциональ билгеләнеше	Зона параметрлары	Зонада җир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләренең кодлары *
Шәхси торак йортлар салу зонасы	- шәхси торак төзелеше; - зур булмаган территорияләрне биләп торучы һәм торак төзелеше территориясендә урнашкан социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге инженерлык инфраструктурасы объектлары	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 3 (мансардны да кертеп); төзелеш коэффициенты: 0,3 кә кадәр	2.1; 2.2; 2.3; 2.7; 2.7.1; 12.0
Күпфатирлы торак йортлар салу төзелеш зонасы	- күпфатирлы торак йорт; - зур булмаган территорияләрне биләп торучы һәм торак төзелеше территориясендә урнашкан социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге инженерлык инфраструктурасы объектлары	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); төзелеш коэффициенты: 0,4 кә кадәр	2.1.1; 2.5; 2.7; 2.7.1; 12.0
Иҗтимагый-эшлекле зона	мәдәният, мәгариф, спорт, сәламәтлек саклау, социаль тәэмин итү, сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм кунакханә хезмәте күрсәтү объектлары; административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләре; дини биналар	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); төп төзелешнең иң чик биеклеге: 20 м; төзелеш коэффициенты: 1 гә кадәр	2.7; 2.7.1; 3.0; 4.0; 5.1; 12.0 - 12.1
Гражданнарның коммерциягә карамаган бакчачылык һәм яшелчәчелек берләшмәләре зонасы	- бакчалар; - Бакчалар	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 3 (мансардны да кертеп); төп төзелешнең иң чик биеклеге: 10 м	2.7.1; 13.0; 13.1 - 13.2
Рекреацион билгеләнештәге зона	- ял базалары һәм йортлары; - балалар лагерьлары; -яхт-клублар, көймә станцияләре - Спорт инвентарьларын прокатка алу базалары - спорт базалары; - физкультура-савыктыру объектлары; - Туризм объектлары	билгеләнми	5.0; 9.0 - 9.3
Сәнәгать предприятиеләренең җитештерү зонасы	- IV һәм V класслы хәвефлелектәге сәнәгать җитештерүе объектлары; - санитар-яклау зонасы проектын җитештергәндә һәм эшләгәндә алдынгы технологик карарлардан файдалану шарты белән башка класслы хәвефлелектәге сәнәгать җитештерүе объектлары	төзелеш коэффициенты: 0,8 гә кадәр	6.1 - 6.6; 6.9; 6.11; 10.1
	- Файдалы казылмаларны чыгару объектлары	билгеләнми	
Авыл хуҗалыгы	- IV һәм V класслы хәвефлелектәге авыл	төзелеш	1.7 - 1.18

предприятиеләренең һәм авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектларының җитештерү зонасы	хуҗалыгы җитештерүе объектлары; - санитар-яклау зонасы проектын җитештергәндә һәм эшләгәндә алдынгы технологик карарлардан файдалану шарты белән башка класслы хәвефлелектәге авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары	коэффициенты: 0,8 гә кадәр	
	- Авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектлары	төзелеш коэффициенты: 0,6 га кадәр	
Инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү зонасы	- торак пунктларның электр, газ, җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары; - антенна-мачта корылмалары, элемтә объектлары; - гидротехник корылмалар; - магистраль торба үткәргечләрдәге объектлар; - янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү объектлары; - чүп эшкәртү предприятиеләре; - Кар саклау һәм эшкәртү объектлары	билгеләнми	3.1; 3.9.1; 6.7 - 6.8; 7.5; 11.3; 12.2
Транспорт инфраструктурасы зонасы	- каты өслекле автомобиль юллары; - вокзаллар, автомобиль транспорты станцияләре; - автомобильгә ягулык салу станцияләре - Автотранспортка хезмәт күрсәтү, юл буе сервисы объектлары - транспорт саклау объектлары; - тимер юл вокзаллары һәм станцияләр; -причаллар, пристаньнар, елга вокзаллары; - аэропортлар, аэродромнар, очып китү-утыру полосалары һәм мәйданчыклар	билгеләнми	2.7.1; 4.9; 4.9.1; 5.4; 7.1 - 7.4; 12.0
Зиратлар зонасы	- зират	билгеләнми	12.1
Башка зоналар	- торак пунктларда мөстәкыйль үсә торган яшел үсентеләр; - торак пунктларның башка территорияләре	билгеләнми	9.1; 12.0
Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	- авыл хуҗалыгы җирләре; - җәйге лагерьлар, терлекләр өчен утарлар; - авыл хуҗалыгы җирләре территориясендә капланмаган күчмә өслекле автомобиль юллары; - кыр юллары	билгеләнми	1.1; 1.19 - 1.20
Урманнар, башка үсемлекләр зонасы	- урманнар; - кисенделәр; - торак пунктлардан читтә куак үсемлекләре - урман территориясендә капланмаган күчмә өслекле автомобиль юллары; - урман юллары	билгеләнми	1.17; 10.0
Акваторияләр зонасы	- өске су объектлары; Сазлыклар	билгеләнми	11.0

*Россия Икътисади үсеш министрлыгының "Җир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында" 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы Боерыгы белән расланган җир

кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторы нигезендә билгеләнгән (Россия Икътисади үсеш министрлыгының 2019 елның 4 февралендәге 44 номерлы Боерыгы редакциясендә)

2.3. Планлаштырылган объектларны урнаштыруга бәйле рәвештә мондый зоналарны билгеләү таләп ителгән очракта территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга характеристика

Планлаштырылган объектларны урнаштыруга бәйле рәвештә билгеләүне таләп итә торган территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар турында белешмәләр, аларның характеристикалары 3 нче таблицада китерелгән.

3 нче таблица

Зона исеме	Чыганакның исеме	Зона күләме, м
Санитар-яклау зонасы	Автомобильгә ягулык салу станциясе	100
Автомобиль юлының юл буе полосасы	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлы	50

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның күләме һәм конфигурациясе әлеге зоналар проектларын эшләүгә бәйле рәвештә төгәлләштерелергә мөмкин.

3. ТОРАК ПУНКТЛАР ЧИКЛӘРЕ

Торак пунктларның гамәлдәге чикләре Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2018 елның 4 маендагы 239 номерлы карары белән расланган Эзмә авыл җирлегенең Генераль планы белән билгеләнгән.

Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында торак пунктлар чикләре турында белешмәләр юк.

Әлеге проект нигезләмәләрен гамәлгә ашыру өчен Эзмә авылы, Иләбәр авылы, Олыяз авылы, Пүкәл авылы торак пунктларының чикләрен үзгәртү таләп ителә.

Торак пунктларның гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләре әлеге проектның график материаллары составындагы торак пунктлар чикләре Картасында чагылдырылды.

Торак пунктларның чикләрен үзгәртү күздә тотыла торган территорияләрнең участоклары торак пунктларның чикләре картасында һәм 4 нче таблицада күрсәтелгән.

4 нче таблица

Торак пункт	**Картадагы участокның №**	**Мәйдан, га**
Эзмә авылы	1	-0,283
	2	-0,042
Иләбәр авылы	3	-2,986
	4	-0,247
	5	-0,061
	6	-0,019
Олыяз авылы	7	-3,095
	8	-0,061
Пүкәл авылы	9	-4,538
	10	-0,181
	11	-0,132
Өтернәс авылы	12	-1,621
	13	-0,207

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЭЗМӘ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

ГЕНЕРАЛЬ ПЛАННЫ НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

3 Том

Аңлатма язуы

2019 ел

ЭЧТӘЛЕК

ПРОЕКТ СОСТАВЫ.....4

1. КЕРЕШ.....5

1.1. Генераль планның максатлары һәм бурычлары.....5

1.2. Комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнары һәм программалары, шәһәр төзелеше документлары һәм файдаланыла торган материаллар турында белешмәләр.....6

1.3. Җирлеккә кыскача характеристика.....6

2.ҖИРЛЕК ТЕРРИТОРИЯСЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН ҺӘМ КУЛЛАНЫЛЫШЫН АНАЛИЗЛАУ. ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН ЧАРАЛАРЫН НИГЕЗЛӘҮ.....7

2.1. Торак фонды.....9

2.2. Социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге объектлар.....18

2.3. Сәнәгать предприятиеләре һәм объектлары.....22

2.3.1. Сәнәгать җитештерүе объектлары 22

2.3.2. Нефть чыгару сәнәгате предприятиеләре һәм объектлары 23

2.4. Авыл хуҗалыгы, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләре һәм объектлары...23

2.4.1. Авыл хуҗалыгы җитештерүе, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләре 23

2.4.2. Авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектлары 23

2.5. Склад объектлары.....24

2.6. Зиратлар, махсус билгеләнештәге объектлар.....24

2.7. Ял һәм туризм объектлары.....25

2.8. Транспорт инфраструктурасы.....26

2.8.1. Автомобиль транспорты 26

2.8.2. Тимер юл транспорты 27

2.8.3. Су транспорты 27

2.8.4. Һава транспорты 28

2.8.5. Торбаүткәргеч транспорт 28

2.9. Инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү 28

2.9.1. Магистраль инженерлык коммуникацияләре 28

2.9.2. Электр белән тәэмин итү 28

2.9.3. Газ белән тәэмин итү 29

2.9.4. Су белән тәэмин итү 29

2.9.5. Су чыгару 30

2.9.6. Җылылык белән тәэмин итү 30

2.9.7. Элемтә 30

2.9.8. Коммуналь калдыкларны чыгаруны оештыру 30

2.9.9. Янгын куркынычсызлыгы 31

3. ТОРАК ПУНКТЛАР ЧИКЛӘРЕ 32

3.1. Торак пунктлар чикләрен үзгәртүне нигезләү 32

3.2. Торак пунктлар чикләреннән чыгарыла торган, торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлекләре.....32

4. МӘДӘНИ МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫ....35

5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГЫЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР....36

6. ТЕРРИТОРИЯНЕ ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР....37

7. УРМАН ФОНДЫНА КЕРҮЧЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘР, УРМАНЧЫЛЫКЛАР ЧИКЛӘРЕ ТУРЫНДА БЕЛЕШМӘЛӘР....40

8. ТАБИГАТЬ ШАРТЛАРЫ ҺӘМ ЭКОЛОГИК ВӘЗГЫЯТЬ....41

8.1. Табигать шартлары һәм ресурслары....41

8.1.1. Рельеф 41

8.1.2. Файдалы казылмалар 41

8.1.3. Гидрогеологик шартлар 41

8.1.4. Җир өсте сулары һәм җир асты сулары 41

8.1.5. Климат характеристикасы 41

8.1.6. Инженерлык-геологик шартлар 42

8.1.7. Ландшафт, туфрак капламы, үсемлекләр 43

8.2. Әйләнә-тирә мохитнең торышын бәяләү....43

8.2.1. Атмосфера һавасының торышы 43

8.2.2. Су ресурсларының торышы 43

8.2.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы 43

8.2.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары, биологик калдыклар 44

8.2.5. Физик йогынты факторлары 44

8.2.6. Яшел утыртмаларның торышы 44

8.3. Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары....45

9. ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР КИЛЕП ЧЫГУ КУРКЫНЫЧЫ БУЛГАН ТӨП ФАКТОРЛАРНЫҢ ИСЕМЛЕГЕ ҺӘМ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ....49

9.1. Җирлек территориясенә йогынты ясарга мөмкин булган табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге....49

9.2. Җирлек территориясендә, шулай ук җирлек территориясенә якын җирдә техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге....53

9.3. Җирлек территориясендә биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге....55

9.4. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге....56

10. ТӨП ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР....57

ПРОЕКТ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлегенең генераль планы түбәндәге составта эшләнгән:

Раслана торган өлеш

Текст материаллары:

№ т/б	Атамасы	Том
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмәләр	1

График материаллар:

бит №	Атамасы	Том	Масштаб
1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	2	1:10 000
2	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	2	1:10 000
3	Торак пунктлар чикләре картасы	2	1:10 000

Кушымта

№ т/б	Атамасы	Том
1	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	-

Генераль планны нигезләү буенча материаллар

Текст материаллары:

№ т/б	Атамасы	Том
1	Аңлатма язуы	3

График материаллар:

бит №	Атамасы	Том	Масштаб
1	Җирлек территориясеннән заманча файдалану картасы	4	1:10 000
2	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләренең картасы (гамәлдәге нигезләмә)	4	1:10 000
3	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләренең картасы (проект тәкъдиме)	4	1:10 000

1. КЕРЕШ

Әлеге проект Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлеге Советының 2018 елның 4 маендагы 239 номерлы карары белән расланган Эзмә авыл җирлегенең Генераль планына алмашка эшләнә.

Проектның заказчысы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Эзмә авыл җирлеге Башкарма комитеты.

Проектны эшләүче - "Максима" җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте.

Проект 2040 елга кадәр исәп-хисап срогына әзерләнгән, гамәлгә ашыру этаплары ачыкланмаган.

1.1. Генераль планның максатлары һәм бурычлары

Генераль планны эшләүнең төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:
- җирлекнең шәһәр төзелеше үсешен тәэмин итү һәм юнәлешен билгеләү;
- җирлекне җирле дәрәҗәдәге шәһәр төзелеше документлары белән тәэмин итү.

Проект бурычларына түбәндәгеләр керә:
- авыл җирлеге территориясен комплекслы бәяләү;
- торак пунктларның чикләрен үзгәртү;
- җирлек территориясен функциональ зоналаштыру, функциональ зоналарның параметрларын билгеләү;
- торак төзелеше мөмкинлеге булган территорияләрне билгеләү;
- транспорт инфраструктурасын үстерү;
туризмны һәм рекреацияне үстерү;
- халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү.

Генераль планның проект карарлары Эзмә авыл җирлегенең һәм Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш планнарын формалаштыру яки үзгәртү, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен әзерләү, территорияне планлаштыру өчен нигез булып тора.

1.2. Комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнары һәм программалары, шәһәр төзелеше документлары һәм файдаланыла торган материаллар турында белешмәләр

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлегенең әлеге генераль планы проекты Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының түбәндәге норматив хокукый актлары таләпләре нигезендә әзерләнгән:

1. - Россия Федерациясенең 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы Шәһәр төзелеше кодексы;
2. - Россия Федерациясенең 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы Җир кодексы;
3. - Россия Федерациясенең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы;
4. - Россия Федерациясенең 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы;
5. - «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;
6. - «Шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәэмин итү турында» РФ Хөкүмәтенең 2006 елның 9 июнендәге 363 номерлы карары;
7. - «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

- «Саба муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы (2015 елның 26 декабрендәге 106-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә);

- «Шәһәр төзелеше документларын эшләү, килештерү, экспертиза ясау һәм раслау тәртибе турында инструкцияне раслау хакында» (СНиП 11-04-2003) (РФнең 2004 елның 29 октябрендәге 190-ФЗ номерлы Шәһәр төзелеше кодексына каршы килмәгән өлешендә) РФ төзелеш һәм торак-коммуналь комплекс буенча дәүләт комитетының 2002 елның 29 октябрендәге 150 номерлы карары;

- «2019 елга кадәр җәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы (2016 елның 18 ноябрендәге редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән расланган калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема.

Генераль планны әзерләгәндә түбәндәге норматив документлар файдаланылды:

- СП 42.13330.2011 СНиП 2.07.01-89* нең актуальләштерелгән редакциясе Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

- СП 31.13330.2012 СНиП2.04.02-84* нең актуальләштерелгән редакциясе «Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

- СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормативлар»;

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары.

Әлеге проект түбәндәге планнар һәм социаль-икътисадый үсеш программалары нигезләмәләрен исәпкә алып әзерләнгән:

- “2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында” Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе 17.06.2015 № 40-ТРЗ (алга таба - Стратегия);

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2016 елның 30 сентябрендәге 68 номерлы карары белән расланган 2016 - 2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе.

Стратегия нигезендә Саба муниципаль районы территориясе түбәндәге проектларны гамәлгә ашыру территориясе булып тора: Казан икътисадый зонасында калдыклар белән идарә итү проекты.

Генераль план белән каралган чаралар Стратегиянең югарыда күрсәтелгән проектларына каршы килми.

Җирлек территориясендә гамәлдә булган территориаль планлаштыру документлары:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрендәге 2607-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең сәламәтлек саклау өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралендәге 247-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең югары һөнәри белем өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең федераль транспорт өлкәсендәге территориаль

планлаштыру схемасы (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 2 августындагы 1610-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган редакциясендә);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 13 августындагы 1416-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең торба үткәргеч транспорт өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 28 декабрендәге 2973-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган редакциядә);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 11 ноябрендәге 2084-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең энергетика өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 15 ноябрендәге 2525-р номерлы Күрсәтмәсе белән расланган редакциясендә);

- Россия Федерациясе Президентының 2015 елның 10 декабрендәге 615сс номерлы Указы белән расланган оборона һәм иминлек өлкәсендә Россия Федерациясен территориаль планлаштыру схемасы;

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 9 июлендәге 559 номерлы карары белән расланган редакциядә);

- 2012 елның 19 декабрендәге 165 номерлы Саба муниципаль районы Советы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы;

- 2018 елның 4 маендагы 239 номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлеге Советы карары белән расланган Эзмә авыл җирлегенең генераль планы

Генераль планны әзерләгәндә түбәндәгеләр файдаланылды:

- җирне дистанцион зоналарга бүлү материаллары - космос сурәте;
- Федераль дәүләт теркәве, кадастр һәм картография хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең кадастр исәбе мәгълүматлары;
-Дәүләт статистикасы федераль хезмәте мәгълүматлары;
- «Земля» РКЦ» АҖ биргән 1:10000 масштабындагы картографик нигез.

1.3. Җирлеккә кыскача характеристика

Эзмә авыл җирлеге Саба муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Аның мәйданы 4646,837 га тәшкил итә.

Эзмә авыл җирлеге чиге «Саба муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән (2015 елның 26 декабрендәге 106-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә).

Җирлек чиге турында белешмәләр Бердәм дәүләт күчемсез милек реестрында бирелгән.

Җирлек территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан:

- Эзмә авылы (авыл җирлегенең административ үзәге);
- Иләбәр авылы;
- Олыяз авылы;
- Пүкәл авылы;
- Өтернәс авылы

2019 елның 1 гыйнварына даими халык саны 1558 кешене тәшкил итә, шул исәптән:

- Эзмә авылында: 329 кеше;
- Иләбәр авылында: 501 кеше;
- Олыяз авылында: 340 кеше;
- Пүкәл авылында: 185 кеше;
- Өтернәс авылында: 203 кеше.

Мәгълүмат җирле үзидарә органнары белешмәләренә нигезләнеп күрсәтелгән.

2.ҖИРЛЕК ТЕРРИТОРИЯСЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН ҺӘМ КУЛЛАНЫЛЫШЫН АНАЛИЗЛАУ. ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН ЧАРАЛАРЫН НИГЕЗЛӘҮ

2.1. Торак фонды

Гамәлдәге хәл

Җирлекнең торак төзелеше бер һәм ике катлы шәхси торак йортлар белән, күпфатирлы торак йортлар төзелеше Иләбәр авылында тәкъдим ителгән .

Җирлекнең торак фондының гомуми күләме 2019 елның 1 гыйнварына 45,1 мең кв.м торак мәйданы тәшкил итә.

Мәгълүмат дәүләт статистикасы федераль хезмәте белешмәләре нигезендә күрсәтелгән.

Даими халыкның торак белән тәэмин ителеше күрсәткече 28,95 кв. м/кеше.

Проект тәкъдиме

Генераль план нигезендә, шәхси торак йортлар төзелешенең функциональ зонасын формалаштыру белән бәйле гомуми мәйданы 25,45 га булган мөмкин булган торак төзелеше өчен территорияләр бүлеп бирү карала:

- Эзмә авылының көньяк-көнбатыш өлешендә: 15,99 га;
- Пүкәл авылының көнбатыш өлешендә: 6,15 га;
- төньяк-көнбатыш өлешендә: 3,31 га.

Әлеге территорияләрне үзләштерү белән бәйле торак фонды күләменең артымы 12,73 мең кв.м. торак мәйданын тәшкил итәргә мөмкин. Торак фонды күләменең артымын билгеләү шартлы рәвештә кабул ителгән күрсәткечләргә нигезләнгән: шәхси торак төзелеше өчен җир кишәрлеге мәйданы 1500 кв. м (15 сутый) һәм 100 кв. м тәшкил иткән торак йорт мәйданы.; СП 42.13330.2011 белән билгеләнгән билгеләнгән коттедж төзелеше торак берәмлекләре составында төрле функциональ билгеләнештәге территорияләрнең норматив нисбәтендә (коттедж бистәсе өчен торак төзелеше өлеше 75% тәшкил итә), СНиПның актуальләштерелгән редакциясе-2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Торак төзелешен үстерү шулай ук төзелешнең тыгызлыгын арттыру һәм файдаланылмый торган территорияләрне үзләштерү хисабына мөмкин.

2.2. Социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге объектлар

Гамәлдәге хәл

Эзмә авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителгән социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге учреждениеләр һәм объектлар турында мәгълүматлар 1 нче таблицада күрсәтелгән. Әлеге мәгълүматлар 2019 елның 1 гыйнварына китерелгән.

1 1 нче таблица

картал ардагы №	**Атамасы**		**Урнашкан урыны**	**Проект егәрлеге**
МӘГАРИФ ОБЪЕКТЛАРЫ				
1	мәктәпкәчә белем бирү оешмасы	Балалар бакчасы	Эзмә авылы	60 урын
2	мәктәпкәчә белем бирү оешмасы	Балалар бакчасы	Олыяз авылы	20 урын
3	мәктәпкәчә белем бирү оешмасы	Балалар бакчасы	Иләбәр авылы	25 урын
4	гомуми белем бирү оешмасы	Урта гомуми белем бирү мәктәбе	Эзмә авылы	320 урын

5	өстәмә белем бирү оешмасы.	Гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы балалар иҗаты түгәрәкләре	Эзмә авылы	15 урын
СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ				
6	беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтүче медицина оешмасының бүлекчәсе	Фельдшер-акушерлык пункты	Эзмә авылы	20 пос./см.
7	беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтүче медицина оешмасының бүлекчәсе	Фельдшер-акушерлык пункты	Иләбәр авылы	15 пос./см.
8	беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтүче медицина оешмасының бүлекчәсе	Фельдшер-акушерлык пункты	Олыяз авылы	15 пос./см.
МӘДӘНИЯТ ОБЪЕКТЛАРЫ				
9	мәдәни-ял итү(клуб) тибындагы объект	Авыл мәдәният йорты	Олыяз авылы	150 урын
10	мәдәни-ял итү(клуб) тибындагы объект	Күпфункцияле үзәк составындагы Клуб	Эзмә авылы	300 урын
11	мәдәни-ял итү(клуб) тибындагы объект	Авыл клубы	Иләбәр авылы	150 урын
12	мәдәни-ял итү(клуб) тибындагы объект	Авыл клубы	Пүкәл авылы	100 урын
13	мәдәни-ял итү(клуб) тибындагы объект	Авыл клубы	Өтернәс авылы	80 урын
14	мәдәни-агарту билгеләнешендәге объект	Авыл китапханәсе	Иләбәр авылы	7800 нөсхә
15	мәдәни-агарту билгеләнешендәге объект	Авыл китапханәсе	Пүкәл авылы	8500 нөсхә
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ				
16	спорт объекты	Гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Эзмә авылы	идәннең 288 кв. м мәйданы
17	спорт объекты	Күпфункцияле үзәк составындагы спорт заллары	Эзмә авылы	идәннең 288 кв. м мәйданы
18	спорт объекты	спорт залы	Олыяз авылы	идәннең 144 кв. м мәйданы
19	спорт корылмасы	спорт мәйданчыклары гомуми белем бирү мәктәбе янында	Эзмә авылы	5460 кв. м
20	спорт корылмасы	спорт мәйданчыклары гомуми белем бирү мәктәбе янында	Олыяз авылы	800 кв. м.
ХАЛЫККА ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ, АДМИНИСТРАТИВ, ДИНИ ҺӘМ БАШКА СОЦИАЛЬ, ИҖТИМАГЫЙ ҺӘМ ЭШЛЕКЛЕ БИЛГЕЛӘНЕШТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР				
21	почта элемтәсе объекты	Почта элемтәсе бүлеге	Эзмә авылы	–

22	җәмәгать тәртибен саклау объекты	Полиция участок пункты	Эзмә авылы	–
23	сәүдә, җәмәгать туклануы объекты	Ваклап сату объектлары	–	–
24	коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү объекты	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиесе	Эзмә авылы	–
25	административ бина	Авыл җирлеге Советы бинасы	Эзмә авылы	–
26	административ бина	Административ бина(контора)	Эзмә авылы	–
27	дини оешма объекты	Мәчет	Эзмә авылы	–
28	дини оешма объекты	Мәчет	Иләбәр авылы	–
29	дини оешма объекты	Мәчет	Пүкәл авылы	–
30	дини оешма объекты	Мәчет	Олыяз авылы	–

2

Халыкны хастаханә учреждениеләре, шулай ук Ашыгыч медицина ярдәме белән тәэмин итү «Саба үзәк район хастаханәсе»муниципаль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесе тарафыннан башкарыла. Эзмә авыл җирлегенең административ үзәгеннән үзәк район хастаханәсенә кадәр ераклык 15 км тәшкил итә (ашыгыч ярдәм машинасы килү вакыты – 15 мин.тирәсе).

Авыл җирлеге халкының социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар белән тәэмин ителешенең факттагы дәрәҗәсен бәяләү 2 нче таблицада китерелгән.

2 нче таблица

Объектларның тибы	**Объектларның суммар факттагы куәте**		**Тәэмин ителешнең факттагы дәрәҗәсе, %**	**Таләп ителә торган тәэмин ителеш дәрәҗәсенә ирешү өчен кирәкле объектларның җитмәүчән егәрлекләре**	
	күрсәткече	**үлчәү берәмлеге**		**күрсәткече**	**үлчәү берәмлеге**
3 Гомуми белем бирү учреждениеләре	4 320	5 урын	6 265	7 –	8 урын
9 Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	10 105	11 урын	12 248	13 –	14 урын
15 Өстәмә белем бирү учреждениеләре	16 15	17 урын	18 15	19 84	20 урын
21 Амбулатор-поликлиника учреждениеләре	22 50	23 сменага йөреш	24 177	25 –	26 сменага йөреш
27 Клуб учреждениеләре	28 780	29 урын	30 167	31 –	32 урын
33 Авыл китапханәләре	34 16300	35 нөсхә	36 139	37 –	38 нөсхә
39 Спорт заллары	40 720	41 Идән мәйданы кв. м	42 132	43 –	44 Идән мәйданы кв. м
45 Спорт (яссы) корылмалары	46 6260	47 кв. м	48 206	49 –	50 кв. м

Халыкның хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсен билгеләү СП 42.13330.2011«Шәһәр төзелеше. тәкъдим итә торган нормативлар нигезендә башкарыла Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шулай ук «2019 елга кадәр җәмагать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән.

51

Проект тәкъдиме

Халыкның социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар белән тәэмин ителешенең гамәлдәге дәрәҗәсен анализлау нигезендә мондый объектларны төзү һәм реконструкцияләү буенча берничә чара, шулай ук әлеге объектлар белән халыкның тәэмин ителешенең норматив дәрәҗәсенә ирешү өчен кирәкле оештыру чаралары билгеләнә. Әлеге чаралар 3 нче таблицада китерелгән.

52 3 нче таблица

Объектларның тибы	**Проект егәрлеге**		**Чаралар**
	күрсәткече	**үлчәү берәмлеге**	
Өстәмә белем бирү учреждениеләре	50	урын	Иләбәр авылындагы авыл клубы каршындагы өстәмә белем бирү учреждениеләрен оештыру
	35	урын	Эзмә авылындагы гомуми белем бирү мәктәбендә өстәмә белем бирү учреждениеләренең проект куәтен 50 урынга кадәр арттыру

Искәрмә.

Әлеге чараларны гамәлгә ашыру финанслау булганда гамәлгә ашырылырга мөмкин

Мондый объектларны урнаштыру чараларын, шулай ук таләп ителә торган дәрәҗәгә ирешү буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, авыл җирлеге халкының социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар белән тәэмин ителешенең планлаштырылган дәрәҗәсен бәяләү 4 нче таблицада китерелгән.

4 нче таблица

Объектларның тибы	**Гамәлдәге һәм планлаштырыла торган объектларның суммар куәте**		**Чараларны гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә тәэмин ителешнең йомгак дәрәҗәсе, %**
	күрсәткече	**үлчәү берәмлеге**	
53 Гомуми белем бирү учреждениеләре	54 320	55 урын	56 265 *
57 Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	58 105	59 урын	60 248 *
61 Өстәмә белем бирү учреждениеләре	62 100	63 урын	64 101**
65 Амбулатор-поликлиника учреждениеләре	66 50	67 сменага йөреш	68 177 *
69 Клуб учреждениеләре	70 780	71 урын	72 167 *
73 Авыл китапханәләре	74 16300	75 нөсхә	76 139 *
77 Спорт заллары	78 720	79 Идән мәйданы кв. м	80 132 *
81 Спорт (яссы) корылмалары	82 6260	83 кв. м	84 206 *

* тәэмин ителеш күрсәткече 100 %тан артык тәшкил итә, чөнки гамәлдәге объектларның куәте мондый объектларның таләп ителә торган куәтеннән исәп-хисап чорына артык.

** планлаштырыла торган объектларның типик проектларын кулланууга бәйле рәвештә тәэмин ителеш күрсәткече 100 % тан артык тәшкил итә

Халыкның хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсен билгеләү СП 42.13330.2011«Шәһәр төзелеше. тәкъдим итә торган нормативлар нигезендә башкарыла Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шулай ук «2019 елга кадәр җәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән.

Торак фонды күләме 12,73 мең кв. м га арту ихтималы булганлыктан, даими халык санының якынча артуы 446 кеше тәшкил итәргә мөмкин (гаилә коэффициенты 3,5 тигез дип кабул ителде).

Социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге объектлар тарафыннан мөмкин булган халыкның норматив ихтыяҗы турындагы белешмәләр 5 нче таблицада китерелгән.

5 нче таблица

Объектларның тибы	**Тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе норматив күрсәткече ***	**Объектларның кирәкле куәте**	
		күрсәткече	**үлчәү берәмлеге**
85 Гомуми белем бирү учреждениеләре	1000 кешегә 180 урын (демография турында белешмәләр булмаганда)	80	урын
86 Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	1000 кешегә 180 урын (демография турында белешмәләр булмаганда)	80	урын
87 Өстәмә белем бирү учреждениеләре	мәктәп яшендәге балаларның 82 процентын колачлау	66	урын
88 Амбулатор-поликлиника учреждениеләре	сменага 1000 кешегә 18,15 кеше килде	8,09	сменага йөреш
89 Клуб учреждениеләре	1000 кешегә 300 урын	134	урын
90 Авыл китапханәләре	1000 кешегә 7,5 мең саклау берәмлеге	3345	мең саклау берәмлеге
	1000 кешелек уку залында 6 урын	2,68	уку залында урыннар
91 Спорт заллары	10000 кешегә идән мәйданы 3500 кв. м	156,10	Идән мәйданы кв. м
92 Спорт (яссы) корылмалары	10000 кешегә 19500 кв. м	869,70	кв. м

*СП 42.13330.2011 «Шәһәр төзелеше нигезендә билгеләнгән Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары, Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары белән «2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында»

Сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының егәрлекләрен арттыру мөмкинлеген ачыклау гамәлдәге норматив базаның әлеге объектларга булган ихтыяҗны объектив бәяләмәвенә бәйле рәвештә үткәрелми. Аларны урнаштыру сорау барлыкка килгән саен билгеләнергә тиеш.

2.3. Сәнәгать предприятиеләре һәм объектлары

2.3.1. Сәнәгать җитештерүе объектлары

Гамәлдәге хәл

Эзмә авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителгән сәнәгать җитештерүе объектларына түбәндәге объектлар керә:

- Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы;

-Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе;

- Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы;
- Иләбәр авылының төньяк өлешендә житен эшкәртү предприятиесе;
- Иләбәр авылының көньяк өлешендә урман кисү заводы.

Проект тәкъдиме

Сәнәгать җитештерүе объектларын урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

2.3.2. Нефть чыгару сәнәгате предприятиеләре һәм объектлары

Гамәлдәге хәл

Җирлектә нефть чыгару сәнәгате предприятиеләре һәм объектлары юк

Проект тәкъдиме

Җитештерү сәнәгате предприятиеләрен урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

2.4. Авыл хуҗалыгы, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләре һәм объектлары

2.4.1. Авыл хуҗалыгы җитештерүе, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләре

Гамәлдәге хәл

Эзмә авыл җирлеге территориясендә түбәндәге авыл хуҗалыгы җитештерүе, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләре тәкъдим ителде:

- Олыяз авылыннан көнчыгышка таба эре мөгезле терлек фермасы (куәте: 100 - 1200 баш);
- Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлек фермасы (куәте: 100 - 1200 баш);
- Өтернәс авылыннан төньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы (куәте: 100 - 1200 баш);
- Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлек фермасы (куәте: 100 - 1200 баш);
- Олыяз авылының көньяк өлешендә эшләми торган эре мөгезле терлекләр фермасы.

Проект тәкъдиме

Авыл хуҗалыгы җитештерүе, балык тоту һәм балык үрчетү предприятиеләрен урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

Авыл хуҗалыгы җитештерүенең эшләми торган предприятиеләре биләгән территорияләрне рекультивацияләү күздә тотыла.

2.4.2. Авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектлары

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектларына түбәндәгеләр керә:

- Олыяз авылыннан көнчыгышка таба ындыр табагы;
- Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба машина-трактор паркы;
- Өтернәс авылыннан төньяк-көнбатышка таба машина-трактор паркы;
- Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба авыл хуҗалыгы продукциясен саклау складлары;
- Өтернәс авылыннан төньяк-көнбатышка таба авыл хуҗалыгы продукциясен саклау складлары;
- Иләбәр авылыннан көнчыгышка таба авыл хуҗалыгы продукциясен саклау складлары;
- җирлекнең төньяк-көнчыгыш өлешендә авыл хуҗалыгы продукциясен саклау складлары;
- Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба ягулык-майлау материаллары складлары;

- җирлекнең төньяк-көнчыгыш өлешендә терлекләр асрый торган хуҗалык (куәте - 50 башка кадәр).

Проект тәкъдиме

Авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектларын урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

2.5. Склад объектлары

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә склад объектлары юк.

Проект тәкъдиме

Склад объектларын урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

2.6. Зиратлар, махсус билгеләнештәге объектлар

Гамәлдәге хәл

Эзмә авыл җирлеге территориясендә бирелгән зиратлар турындагы мәгълүматлар 6 нчы таблицада китерелгән.

6 нчы таблица

Объект	Урнашу урыны	Фактик мәйдан, га	Җир кишәрлегенә карау турында белешмәләр				Аңлатма
			кадастр номеры	җирләр категориясе	рөхсәт ителгән куллану төре	искәрмә	
Зират (гамәлдәге)	Олуяз авылыннан көньяктарак	4,6456	16:35: 070902:58	Сәнәгать җирләре һ.б.	-	-	җир кишәрлекләре чикләрен зиратның факттагы чикләренә туры китерү, җир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалану төрен кирәкле итеп үзгәртү таләп ителә *
			16:35: 070902:19	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	-	
Зират (гамәлдәге)	Пүкәл авылының көньяк өлешендә	1,5208	16:35: 070601:79	Торак пунктлар җирләре	зират	объект җир кишәрлеге өлешендә урнашкан	җир кишәрлеге чикләрен зиратның факттагы чикләренә туры китерү, характеристикаларны тиешле таләпләргә үзгәртү таләп ителә

Зират (гамәлдәге)	Өтернәс авылының көнбатыш өлешендә	1,1494	16:35: 0701:39	Торак пунктлар җирләре	зират	-	җир кишәрлеге чикләрен зиратның факттагы чикләренә туры китерү, характеристикаларны тиешле таләпләргә үзгәртү таләп ителә *
			кадастр кварталы территориясенең бер өлеше 16:35:070701			-	
Зират (гамәлдәге)	Эзмә авылының көньяк өлешендә	1,7663	16:35: 070101:93	Торак пунктлар җирләре	Зират урынына	-	җир кишәрлеге чикләрен зиратның факттагы чикләренә туры китерү, характеристикаларны тиешле таләпләргә үзгәртү таләп ителә *
			кадастр кварталы территориясенең бер өлеше 16:35:070101			-	
Зират (гамәлдәге)	Иләбәр авылы	1,0968	16:35: 070301:136	Торак пунктлар җирләре	Зират урынына	-	-

*җир кишәрлегенең кирәкле характеристикалары булып түбәндәгеләр тора:

җирләрнең категориясе - «Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона җирләре, иминлек җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр»;

рөхсәт ителгән куллану төре - "Ритуаль эшчәнлек" (Россия Икътисадый үсеш министрлыгының "Җир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында" 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы белән расланган җир кишәрлекләреннән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре классификаторы нигезендә 12.1 код) (Россия Икътисадый үсеш министрлыгының 2019 елның 4 февралендәге 44 номерлы Боерыгы редакциясендә)

Җирлек территориясендә махсус билгеләнештәге башка объектлар юк.

Проект тәкъдиме

Махсус билгеләнештәге объектларны урнаштыру генераль план белән тәкъдим ителми.

2.7. Ял һәм туризм объектлары

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән ял һәм туризм объектларына түбәндәгеләр керә:
- Иләбәр авылыннан төньяк-көнчыгышка рекреация объекты;
- Иләбәр авылыннан көньяк-көнчыгышка рекреация объекты;
- Иләбәр авылыннан көньякка рекреация объекты;
- Эзмә авылыннан көнчыгышка таба рекреация объекты.

Проект тәкъдиме

Җирлек территориясенең югары туристлык-рекреацион потенциалы һәм уңайлы табигать шартлары белән бәйле рәвештә, җирле үзидарә органнары ниятләре нигезендә, генераль план тарафыннан түбәндәге объектларны урнаштыру тәкъдим ителә:
- Эзмә авылының көнчыгыш өлешендә тау чаңгысы комплексы ;
- Өтернәс авылыннан көнчыгышка таба чаңгы трассасы.

2.8. Транспорт инфраструктурасы

2.8.1. Автомобиль транспорты

Гамәлдәге хәл

Җирлекнең урам-юл челтәренең төп элементлары турындагы мәгълүматлар, аларның характеристикалары 7 нче таблицада китерелгән.

93 7 нче таблица

Объект статусы	Объектның атамасы	Төп характеристикалар	Җирлек чикләрендәге озынлык, м
региональ әһәмияттәге	«Казан - Шәмәрдән» транзит автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	12224
	«Казан - Шәмәрдән» - Курсабаш» транзит автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	1133
	«Казан - Шәмәрдән» - Мишәбаш» транзит автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	2247
	"Шәмәрдән авылын урап узу" транзит автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	1062
	«Олыяз - Иштуган» транзит автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	5017
	«Казан - Шәмәрдән- Пүкәл» автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	888
	«Олыяз авылына керү» автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	718
муниципаль районның җирле әһәмияттәге	«Казан - Шәмәрдән» - Кызыл Мишә» автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон	1090
	күчеш өслеге булган,өслеге булмаган башка автомобиль юллары	өслек: күчешле, өслексез	4809
җирлекнең җирле әһәмияттәге	торак пунктлар территориясендә торак урамнар, юллар	–	16617

94

Җирлек территориясендә шулай ук автомобиль транспортының башка объектлары да тәкъдим ителгән:

- җирлекнең төньяк өлешендә «Шәмәрдән авылын урап узу» автомобиль юлында автомобильгә ягулык салу станциясе.

Янгын сүндерү транспортының барлык биналарга һәм корылмаларга баруы тәэмин ителгән.

Җирлекнең торак пунктлары каты өслекле автомобиль юллары белән тәэмин ителгән.

Проект тәкъдиме

Генераль план нигезендә автомобиль транспортын үстерү карала.

Урам-юл челтәре элементларын урнаштыру өчен планлаштырылган белешмәләр, аларның төп характеристикалары һәм урнашуын нигезләү 8 нче таблицада бирелгән.

8 нче таблица

Объект статусы	Объектның атамасы	Төп характеристикалар	Җирлек чикләрендәге озынлык, м	Объектны урнаштыруны нигезләү
региональ әһәмиятле	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлы	өслек - асфальт-бетон; категория -	6178	муниципаль районның урам-юл челтәре

автомобиль юллары		IV		элемтәсен яхшырту; Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы нигезләмәләрен гамәлгә ашыру

«Эзмә авылын урап узу» автомобиль юлын урнаштыру шулай ук кыргый хайваннар миграциясенең куркынычсызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән берничә оештыру чарасын да күздә тота, шул исәптән:

- хайваннар өчен җир асты яисә җир өсте кичүләрен оештыру (күрсәтелгән корылмаларның урыны һәм конструктив карарлары территорияне планлаштыру документациясе һәм планлаштырыла торган автомобиль юлының проект документациясе белән билгеләнергә тиеш);
- хайваннарның транспорт чаралары астына эләгүен булдырмый торган саклагыч корылмалар һәм җайланмалар оештыру.

«Эзмә авылын урап узу» автомобиль юлын төзегәндә Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемтә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау таләпләрен раслау турында» 1996 елның 13 августындагы 997 номерлы карары нигезләмәләрен үтәргә, шулай ук проект документациясен Татарстан Республикасының биологик ресурслар буенча Дәүләт комитеты белән килештерергә кирәк.

"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлын урнаштыру өчен планлаштырыла торган автомобиль юлының эшләвен тәэмин итү өчен Кече Мишә елгасы аша һәм инеш аша әлеге автомобиль юлында автомобиль күпер кичүләре урнаштыру планлаштырыла.

Әлеге чараларны гамәлгә ашыру өчен Саба муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасына һәм Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасына үзгәрешләр кертү зарур.

Автомобиль күпер кичүләрен урнаштыру Россия Федерациясе Су кодексында билгеләнгән су саклау зоналары һәм өске су объектларының яр буе яклау полосалары режимын үтәгән килеш гамәлгә ашырылырга тиеш.

Кызыксынучы затларның ниятләренә караганда, автомобиль транспорты объектларында халыкка хезмәт күрсәтү сыйфатын яхшырту өчен, автомобильгә ягулык салу станциясен җирлекнең төньяк өлешендә «Эзмә авылын урап узу» автомобиль юлында урнаштыру планлаштырыла.

Урнаштыру өчен планлаштырыла торган объектның әйләнә-тирә мохит торышына җитди тискәре йогынтысы күздә тотылмый.

2.8.2. Тимер юл транспорты

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә тимер юл транспорты күрсәтелмәгән.

Проект тәкъдиме

Җирлек территориясендә тимер юл транспортын үстерү каралмаган.

2.8.3. Су транспорты

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә су транспорты күрсәтелмәгән.

Проект тәкъдиме
Җирлек территориясендә су транспортын үстерү каралмаган.

2.8.4. Һава транспорты

Гамәлдәге хәл
Җирлек территориясендә һава транспорты күрсәтелмәгән.

Проект тәкъдиме
Җирлек территориясендә һава транспортын үстерү каралмаган.

2.8.5. Торбаүткәргеч транспорт

Гамәлдәге хәл
Торбаүткәргеч транспорт турында мәгълүматлар «Инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү» 2.9 бүлегендәге "Магистраль инженерлык коммуникацияләре" пунктында бирелгән.

Проект тәкъдиме
Җирлек территориясендә торба үткәргеч транспортны үстерү каралмаган.

2.9. Инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү

2.9.1. Магистраль инженерлык коммуникацияләре

Гамәлдәге хәл
Җирлек территориясендә түбәндәге магистраль инженерлык коммуникацияләре күрсәтелгән:
- магистраль торба үткәргечләр (газүткәргечләр);
- 110 кВ, 6-10 кВ көчәнештәге һава электр линияләре.

Проект тәкъдиме
Җирлек территориясендә магистраль инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру планлаштырылмый.

2.9.2. Электр белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл
Торак пунктларны һәм җитештерү объектларын электр белән тәэмин итү 0,4 кВ көчәнешле электрүткәргеч һава линияләре белән гамәлгә ашырыла. Көчәнешенең кимүе һәм электрның бүленеше трансформатор электр подстанцияләре тарафыннан 6-10/0,4 кВ тәэмин ителә.

Биналарның һәм корылмаларның электр энергиясе белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе 100 % тәшкил итә.

Проект тәкъдиме
Торак фонды күләмен 12,73 мең кв. м. га арттыруны планлаштыру мөмкин булганга һәм даими халык санының якынча 446 кешегә артуы сәбәпле, елына 423700 кВт сәг. га тигез эреләндерелгән исәп-хисап нигезендә,электр куллану күрсәткечен арттыру күздә тотыла.

Мөмкин булган торак төзелеше өчен бүлеп бирелә торган территорияләрдә 0,4 кВ электр үткәргеч һава линияләренең таләп ителгән якынча суммар озынлыгы 3,18 км тәшкил итә.

Электр белән тәэмин итүнең өстәмә чыганакларын урнаштыру, электр куллану күрсәткече арту сәбәпле, гамәлдәге электр белән тәэмин итү чыганакларының резерв егәрлекләре җитәрлек булу сәбәпле, таләп ителми.

2.9.3. Газ белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл

Үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү авыл җирлегенең барлык торак пунктларында да күрсәтелә, торак һәм җәмәгать биналарының газ белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе 100% тәшкил итә.

Иләбәр авылыннан көнбатышка газ бүлү станциясе урнашкан.

Проект тәкъдиме

Торак фондының күләмен 12,73 мең кв. м га арттыруны планлаштыру мөмкин булганга һәм даими халык санының якынча 446 кешегә артуы белән бәйле рәвештә, эреләндерелгән исәпләү буенча елына 98120 куб. м.га тигез булган газ куллану күрсәткечен арттыру күздә тотыла

Мөмкин булган торак төзелеше өчен бүлеп бирелә торган территорияләрдә газ бүлү челтәрләренең таләп ителә торган якынча суммар озынлыгы 6,36 км тәшкил итә.

Газ белән тәэмин итүнең өстәмә чыганакларын урнаштыру, газ куллану күрсәткеченең артуына бәйле рәвештә, гамәлдәге газ белән тәэмин итү чыганакларының резерв егәрлекләре җитәрлек булу сәбәпле, таләп ителми.

2.9.4. Су белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл

Авыл җирлеге территориясендә су белән тәэмин итү җир асты чыганакларыннан - скважина суалгычларыннан һәм чишмәләрдән гамәлгә ашырыла.

Барлык торак пунктларда да үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү каралган. Торак һәм иҗтимагый биналарның су белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе 100 % тәшкил итә.

Җирлекне үзәкләштерелгән хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү чыганаклары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- Олыяз авылында су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 5 куб. м);
- Пүкәл авылындагы каптировкаланган чишмә (куәте: сәгатенә 10 куб. м);
- Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк);
- Өтернәс авылында ике су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк);
- Эзмә авылында су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 7 куб. м);
- Иләбәр авылының төньяк өлешендәге каптировкаланган чишмә (куәте: сәгатенә 10 куб. м);
- Иләбәр авылының көньяк өлешендә су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк);
- Иләбәр авылыннан көньякка таба су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк).

Әлеге объектларның урыны һәм характеристикасы Саба муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы материаллары һәм җирле үзидарә органнары белешмәләре нигезендә күрсәтелгән.

Җир асты суларының сыйфаты тулысынча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчәргә яраклы су» таләпләренә туры килә. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары суының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле».

Су алу җайланмаларының җир асты байлыкларыннан файдалану хокукына лицензия рәсмиләштерү стадиясендә тора.

СП 31.13330.2012 "Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.02-84нең актуальләштерелгән редакциясе " авыл җирлеге халкы өчен хуҗалык-эчәргә яраклы су куллану нормативы елына 113,73 мең куб. м тәшкил итә.

Проект тәкъдиме

Торак фонды күләмен 12,73 мең кв. м. га арттыруны планлаштыру мөмкин булганга һәм даими халык санының якынча 446 кешегә якынча артуы белән бәйле рәвештә, елына 32,56 мең

куб. м га тигез эреләндерелгән исәп-хисап буенча, хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлар өчен тәүлеклек (бер ел эчендә) су куллану күрсәткечен арттыру күздә тотыла

Торак төзелеше мөмкин булган территорияләрдә су үткәрү челтәрләренең таләп ителгән суммар озынлыгы 3,18 км тәшкил итә.

Хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлар өчен тәүлеклеклек уртача (бер ел эчендә) су куллану күрсәткечен арттыруга бәйле рәвештә, су белән тәэмин итүнең өстәмә чыганакларын урнаштыру, гамәлдәге су белән тәэмин итү чыганакларының җитәрлек резерв егәрлекләренә бәйле рәвештә таләп ителми.

2.9.5. Су чыгару

Гамәлдәге хәл

Җирлектә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Су чыгару агынты суларны чистартуның шәхси станцияләре яки калдыкларны җыюның сыешлы җыелмалары ярдәмендә башкарыла.

Проект тәкъдиме

Җирлек территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашырганда, торак пунктлар территорияләрен алар үскән саен үзәкләштерелгән су чыгару системасы белән этаплап тәэмин итү мөмкинлеген күздә тотарга киңәш ителә. Үзәкләштерелгән су чыгару системасын формалаштыру буенча планлаштыру чаралары территорияне планлаштыру документларын әзерләү стадиясендә билгеләнергә тиеш.

2.9.6. Җылылык белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл

Җирлектә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү юк. Биналарны җылыту ягулыкның төрле төрләрендә эшләүче шәхси җылыту системалары ярдәмендә башкарыла.

Проект тәкъдиме

Җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

2.9.7. Элемтә

Гамәлдәге хәл

Телефон һәм кәрәзле элемтә, эфир һәм цифрлы тапшырулар, Интернет - һәркем файдалана алырлык.

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән антенна-мачта корылмаларына һәм башка элемтә объектларына түбәндәгеләр керә:

- Олыяз авылында кәрәзле элемтәнең база станциясе;
- Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба кәрәзле элемтәнең база станциясе;
- Иләбәр авылында кәрәзле элемтәнең база станциясе;
- җирлекнең төньяк өлешендә телевизион ретранслятор.

Проект тәкъдиме

Элемтә объектларын җирлек территориясендә урнаштыру генераль план белән каралмаган.

2.9.8. Коммуналь калдыкларны чыгаруны оештыру

Гамәлдәге хәл

Җирлектә каты коммуналь калдыклар җыелуның якынча норматив күләме елына 1714 кубометр, сыек коммуналь калдыкларның - елына 3116 кубометр тәшкил итә. Каты һәм сыек коммуналь калдыкларның фактгагы күләме турында мәгълүматлар юк.

Каты коммуналь калдыкларны оешкан төстә чыгару Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы полигонына гамәлгә ашырыла. Эзмә авыл җирлеге территориясендә каты коммуналь калдыкларны күмү урыннары юк.

Проект тәкъдиме

Татарстан Республикасының калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезләмәләре буенча, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә , калдыкларны чыгару Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы полигонына оештырылырга тиеш, аннан соң Арча муниципаль районында муниципальара тармак комплексына илтеп озатыла.

2.9.9. Янгын куркынычсызлыгы

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясендә 5 нче дәрәҗәдәге янгынга карата чыдамлылыгы булган торак йортлар шактый урнашкан (СНиП 21-01-97«Биналарның һәм корылмаларның янгын куркынычсызлыгы" нигезендә).

Якындагы янгын сүндерү бүлеге Шәмәрдән авылында урнашкан. Эзмә авыл җирлегенең административ үзәгеннән янгын сүндерү бүлегенә кадәр урам-юл челтәре буйлап 12 км чамасы ара (янгын сүндерү автомобиленең килү вакыты - 12 мин чамасы).

Торак пунктлар территорияләрендә янгын сүндерү гидрантлары яки су җыю корылмалары тәкъдим ителгән, алар янгынга каршы максатлар өчен су алу җайланмалары белән җиһазландырылган.

СП 8.13130.2009 "Янгынга каршы тору системалары. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре: җирлектә тышкы янгын сүндерү өчен су норматив чыгымы 5 л/с тәшкил итә.

Проект тәкъдиме

Җирлек территориясендә янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү объектларын урнаштыру генераль план белән каралмаган.

3. ТОРАК ПУНКТЛАР ЧИКЛӘРЕ

Торак пунктларның гамәлдәге чикләре Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Эзмә авыл җирлеге Советының 2018 елның 4 маендагы 239 нчы карары белән расланган Эзмә авыл җирлеге Генераль планы белән билгеләнгән.

Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында торак пунктлар чикләре турында белешмәләр юк.

Торак пунктларның чикләре әлеге генераль план белән алга таба алар турында белешмәләрне күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү максатыннан билгеләнә.

3.1. Торак пунктлар чикләрен үзгәртүне нигезләү

Әлеге проект нигезләмәләрен гамәлгә ашыру өчен Эзмә авылы, Иләбәр авылы, Олыяз авылы, Пүкәл авылы,Өтернәс авылы торак пунктларының чикләрен үзгәртү таләп ителә.

Торак пунктларның чикләрен үзгәртү каралган территорияләрнең участоклары, шулай ук аларның үзгәрүен нигезләү 9 нчы таблицада һәм торак пунктларның чикләр картасында график материаллар составында күрсәтелгән.

9 нчы таблица

Торак пункт	Картадагы участокның №	Мәйдан, га	Торак пункт чиген үзгәртүне нигезләү
Эзмә авылы	1	-0,283	Торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	2	-0,042	
Иләбәр авылы	3	-2,986	Торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	4	-0,247	
	5	-0,061	
	6	-0,019	
Олыяз авылы	7	-3,095	Агросәнәгать комплексы объектлары территориясенең бер өлешен торак пункт чигеннән төшереп калдыру; торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	8	-0,061	Торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
Пүкәл авылы	9	-4,538	Зират территориясен торак пункт чигеннән төшереп калдыру; торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	10	-0,181	Торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	11	-0,132	
Өтернәс авылы	12	-1,621	Торак пункт чикләрен табигать объектлары чикләренә туры китерү
	13	-0,207	

3.2. Торак пунктлар чикләреннән чыгарыла торган, торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлекләре

Торак пунктлар чикләреннән чыгарыла торган, торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлегендә торак пунктларның чикләрен үзгәртү участоклары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләре турында белешмәләр бар.

Күрсәтелгән исемлектә шулай ук күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган торак пунктлар чикләренә кертелә торган йә торак пунктлар чикләреннән чыгарыла торган территорияләр турында мәгълүмат бар. Әлеге территорияләр чикләрендә урнашкан кадастр кварталларының бер өлеше буларак күрсәтелгән.

10 нчы таблица

№ т/б	Җир кишәрлегенең, кадастр кварталының кадрлар номеры	Урнашкан урыны	Җирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре	Чикләргә кертелгән яки чикләрдән чыгарылган мәйдан, кв. м	Планлаштырылган җирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалануның планлаштырылган төре*
ЭЗМӘ АВЫЛЫ							
Торак пункт чигенә керә торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чигеннән чыгарыла торган күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган территорияләр							
1	16:35:070101	-	-	-	3246	-	-
ИЛӘБӘР АВЫЛЫ							
Торак пункт чигенә керә торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чигеннән чыгарыла торган күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган территорияләр							
1	16:35:070301	-	-	-	33134	-	-
ОЛЫЯЗ АВЫЛЫ							
Торак пункт чигенә керә торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре							
1	16:35:070201:	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы, Молодежная урамы, 6 йорт	Торак пунктлар җирләре	Авыл хуҗалыгыннан файдалануның башка төрләре өчен	15151	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү
2	16:35:070201 :159	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы, Молодежная урамы	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	1103	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү
3	16:35:070201 :	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	14	Сәнәгать җирләре һ.б.	Энергетика
4	16:35:070201 :289	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы	Торак пунктлар җирләре	Гидротехник корылмалар урнаштыру өчен	3637	Сәнәгать җирләре һ.б.	Гидротехник корылмалар
5	16:35:070201 :293	Татарстан Республикасы,	Торак пунктлар	Җитештерү биналарын	872	Авыл хуҗалыгы	Авыл хуҗалыгы

		Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы, Молодежная урамы	җирләре	урнаштыру өчен		билгеләнеш ендәге җирләр	продукциясе н саклау һәм эшкәртү
6	16:35:070201:3	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	76	Сәнәгать җирләре һ.б.	Коммуналь хезмәт күрсәтү
7	16:35:070201 :311	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Олыяз авылы	Торак пунктлар җирләре	Торак пунктларга хас башка куллану төрләре өчен	100	Сәнәгать җирләре һ.б.	Элемтә
Торак пункт чигеннән чыгарыла торган күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган территорияләр							
8	16:35:070201	-	-	-	10614	-	-
ПҮКӘЛ АВЫЛЫ							
Торак пункт чигенә керә торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре							
1	16:35:070601 :79	Татарстан Республикасы, Саба муниципаль районы, Эзмә авыл җирлеге, Пүкәл авылы, Кооператив урамы	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	15972	Сәнәгать җирләре һ.б.	Ритуаль эшчәнлек
Торак пункт чигеннән чыгарыла торган күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган территорияләр							
2	16:35:070601	-	-	-	32539	-	-
ӨТЕРНӘС АВЫЛЫ							
Торак пункт чигенә керә торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре							
тәкъдим ителмәгән							
Торак пункт чигеннән чыгарыла торган күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында үзләренә карата белешмәләр булмаган территорияләр							
1	16:35:0701	-	-	-	18290	-	-

* Россия Икътисадый үсеш министрлыгының «Җир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы белән расланган җир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторы нигезендә (Россия Икътисади үсеш министрлыгының 2019 елның 4 февралендәге 44 номерлы боерыгы редакциясендә)

4. МӘДӘНИ МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫ

Эзмә авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителгән мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары билгеләренә ия булган объектлар турында мәгълүмат 11 нче таблицада китерелгән

11 нче таблица

Объект статусы	Объектның атамасы	Урнашкан урыны	Оештыру-күрсәтмә документы
региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары	Эзмә авылы зираты	Эзмәдән көньяк-көнбатышка таба 1,3 км	ТАССР Министрлар Советының 1959 елның 30 октябрендәге 591 номерлы карары

Мәгълүмат Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2015 елның 22 июленә мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары билгеләренә ия булган объектлар исемлекләре нигезендә тәкъдим ителгән.

5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГЫЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР

Эзмә авыл җирлеге территориясендә аеруча саклана торган табигый территорияләр, аеруча саклана торган табигый территорияләр өчен резерв җир участоклары тәкъдим ителмәгән.

6. ТЕРРИТОРИЯНЕ ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР

Гамәлдәге хәл

Җирлек территориясе өчен хас территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар турындагы белешмәләр 12 нче таблицада бирелгән.

12 нче таблица

Зона исеме	**Чыганакның исеме**	**Зона күләме, м**	**Зонаның күләмен һәм режимын билгели торган норматив документ**
предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зонасы	тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»
	керамзит җитештерү буенча предприятие	300	
	терлек сую цехы	300	
	эре мөгезле терлекләр фермалары (100 - 1200 баш)	300	
	машина-трактор парклары	300	
	җитен эшкәртү предприятиесе	100	
	такта яру	100	
	ындыр табагы	100	
	ягулык-майлау материаллары, ашламалар, агулы химикатлар складлары (50 тоннага кадәр)	100	
	автомобильгә ягулык салу станцияләре	100	
	терлекләр асраучы хуҗалыклар (50 башка кадәр)	50	
	авыл хуҗалыгы продукциясен саклау складлары	50	
	зират	50	
өске су объектларының су саклау зонасы	Кече Мишә елгасы	100	Россия Федерациясе Су кодексы
	Кече Мишә елгасының уң кушылдыгы	100	
	башка өске су объектлары	50	
өске су объектларының яр буе саклау полосасы	өске су объектлары	50	
магистраль торба үткәргечләрнең саклау зонасы	магистраль торбаүткәргечләр	25	Россия Дәүләт шәһәр техник күзәтчелегенең 1992 елның 22 апрелендәге 9 номерлы карары белән һәм Россиянең ягулык һәм энергетика министрлыгы тарафыннан расланган магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре.
электр челтәре хуҗалыгы	110 кВ	20	«Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый

объектларын саклау зонасы	6-10 кВ	10	зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
	0,4 кВ	2	
Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасының I поясы	су җыю скважиналары һәм капиталь чишмәләр	30	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»
	чишмәләр	50	
Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасының II поясы	*	–	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»
Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасының III поясы	*	–	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»
аэродром яны территориясе	«Балтач» аэродромы	30000	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2010 елның 11 мартындагы 138 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе һава киңлегеннән файдалану кагыйдәләре
автомобиль юлларының юл буе полосалары	III - IV категорияле автомобиль юллары	50	«Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон

*муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы материаллары нигезендә күрсәтелгән

Җирлектәге территорияләрдән файдалану өчен махсус шартлар булган зоналар, җирлек территориясен куллану шартлары булган зоналар чикләре картасында (гамәлдәге нигезләмә), әлеге проектның график материаллары составында күрсәтелгән.

Проект тәкъдиме

95 Кайбер объектларны урнаштыру планлаштырылаганга күрә, территорияне файдалануның аерым шартлары булган зоналар чикләрен билгеләү таләп ителә, алар турында белешмәләр 12 нче таблицада китерелгән.

13 нче таблица

Зона исеме	**Чыганакның исеме**	**Зона күләме, м**	**Зонаның күләмен һәм режимын билгели торган норматив документ**
Санитар-яклау зонасы	Автомобильгә ягулык салу станциясе	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»
Автомобиль юлының юл буе полосасы	"Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлы	50	«Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон

Территориядән файдаланунының махсус шартлары булган зоналарның күләме һәм конфигурациясе әлеге зоналар проектларын эшләүгә бәйле рәвештә төгәлләштерелергә мөмкин.

7. УРМАН ФОНДЫНА КЕРҮЧЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘР, УРМАНЧЫЛЫКЛАР ЧИКЛӘРЕ ТУРЫНДА БЕЛЕШМӘЛӘР

Эзмә авыл җирлеге территориясе Татарстан Республикасы Саба урманчылыгының Шәмәрдән кишәрлеге урманчылыгы чикләрендә урнашкан.

Урман фондына керә торган территорияләр тиешле урманчылыкның урман үсентеләре планнары нигезендә сайлап алынган.

Урман фондына керүче территория җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасында, торак пунктлар чикләре картасында һәм җирлек территориясен генераль планның график материаллары составында заманча файдалану картасында күрсәтелгән.

Эзмә авыл җирлеге территориясе чикләрендә Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында урманчылыклар чикләре турында белешмәләр юк, шуңа бәйле рәвештә, генераль планның график материалларында урманчылыкларның чикләре күрсәтелмәгән.

8. ТАБИГАТЬ ШАРТЛАРЫ ҺӘМ ЭКОЛОГИК ВӘЗГЫЯТЬ

8.1. Табигать шартлары һәм ресурслары

8.1.1. Рельеф

Эзмә авыл җирлеге территориясе елга үзәннәре, балкалар һәм чокырлар белән бүлгәләнгән тигезлекләрдән гыйбарәт.

Рельефның абсолют биеклекләре 100 м дан 200 м га кадәр җитә. Җирлекнең төньяк өлешенә иң зур билге хас, иң кечкенәсе - авылның көньяк өлешендәге Кече Мишә елгасы тугаена хас.

8.1.2. Файдалы казылмалар

Җирлек территориясендә файдалы казылмалар ятмалары күрсәтелмәгән.

8.1.3. Гидрогеологик шартлар

Җир асты сулары яту шартлары буенча җирлек территориясенең геологик киселешендә гидрогеологик бүлекчәләр бирелә, алар турындагы белешмәләр 14 нче таблицада бирелгән.

14 нче таблица

Атамасы	Төп характеристикалар	Кулланылышы
Дүртенче су аллювиаль комплексы	суларның химик составы: сульфатлы-гидрокарбонатлы, магнийлы-кальцийлы; минерализация: 0,2-1 г/л;	хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен файдаланыла
Сууткәргеч локаль-су йөртүчән уржум карбонатлы-терригенлы комплекс	суларның химик составы: гидрокарбонатлы магнийлы-кальцийлы; минерализация: 0,5 г/л; гомуми катылык: 7 мг-экв./л	хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен файдаланыла
Су йөртүчән Югары Казан терригенлы-карбонатлы комплекс	суларның химик составы: сульфатлы-гидрокарбонатлы; минерализация: 0,5-1,7 г/л; гомуми катылык: 23 мг-экв./л	хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен файдаланыла

8.1.4. Җир өсте сулары һәм җир асты сулары

Өске сулар

Җирлек территориясендә урнашкан төп сулыклар булып түбәндәгеләр тора:

Кече Мишә елгасы (Мишә елгасының уң кушылдыгы; гомуми озынлыгы: 48 км).

Җирлекнең гидрографик челтәрен шулай ук инешләр тәшкил итә.

Чишмәләр

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән чишмәләр:

- Өтернәс авылыннан көнчыгышка таба чишмә (куәте турында белешмәләр юк);
- Пүкәл авылыннан Көнчыгышка таба чишмә (куәте турында белешмәләр юк).

8.1.5. Климат характеристикасы

СП 131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе"ндә китерелгән төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә, Эзмә авыл җирлеге IB климат районында урнашкан.

Җирлеккә хас елның салкын һәм җылы чорларының климат параметрлары 15 һәм 16 нчы таблицаларда күрсәтелгән.

15 нче таблица

Елның салкын чорының климат параметрлары

Климат параметрлары		**Күрсәткече**
Иң салкын тәүлектәге һава температурасы,°С тәэмин ителеше	0,98	- 41
	0,92	- 33
Иң салкын биш көнлектәге һава температурасы ,°С, тәэмин ителеше	0,98	- 33
	0,92	- 31
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,94		- 17
Һаваның абсолют минималь температурасы, °С		- 47
Иң салкын айның һава температурасының уртача тәүлеклеклек амплитудасы, °С		7,1
Озынлыгы, тәүлек.- һава температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы 0 °С дан кимрәк.	дәвамлылык, тәүлек	151
	уртача температура, °С	- 8,1
Озынлыгы, тәүлек.- һава температурасы, °С, уртача тәүлеклек температура 8 °С кимрәк.	дәвамлылык, тәүлек	208
	уртача температура, °С	- 4,8
Озынлыгы, тәүлек.- һава температурасы уртача тәүлеклеклек температура 10 °дан кимрәк булган чорда, °С.	дәвамлылык, тәүлек	223
	уртача температура, °С	- 3,8
Иң салкын айның уртача айлык чагыштырмача һава дымлылыгы, %		82
Иң салкын айның 15 сәгатендә һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылыгы %		81
Ноябрь-март өчен явым-төшем күләме, мм		177
Декабрь-февраль айларында җилнең өстенлекле юнәлеше		ЮЗ
Гыйнвар ае өчен румбалар буенча уртача җилнең максималь тизлеге - м/с		4,1
уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 8 °С булган чорда җилнең уртача тизлеге, м/с,		3,1

16 нчы таблица

Елның җылы чорының климат параметрлары

Климат параметрлары	**Күрсәткече**
Барометрик басым, гПа	1002
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,95	24
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,98	28
Иң җылы айның уртача максималь температурасы, °С	25,1
Һаваның абсолют максималь температурасы, °С	39
Иң җылы айныңс һава температурасының уртача тәүлеклек амплитудасы, °С	9,9
Иң җылы айның уртача айлык һава дымлылыгы, %	69
Иң җылы айның 15 сәгәттәге уртача айлык чагыштырмача һава дымлылыгы, %	56
Апрель - октябрь өчен явым-төшем күләме, мм	368
Явым-төшемнең тәүлеклек максимумы, мм	75
Җилнең июнь-август айларындагы өстенлекле юнәлеше	С, З
Июль өчен румблар буенча уртача тизлекләрнең минималь тизлеге, м/с	0

Җирлек климаты параметрларын бәяләү СП 131.13330.2012 якын торак пункт өчен «Төзелеш климатологиясе» мәгълүматлары буенча башкарылган (ш. Казан).

Һаваның уртача еллык температурасы 3,5 °С тәшкил итә.

Еллык уртача явым-төшем күләме - 530,4 мм.

Җирлек территориясендә көньяк-көнбатыш юнәлештәге җилләр өстенлек итә.

Җилнең уртача еллык тизлеге 3,2 м/сек тәшкил итә.

8.1.6. Инженерлык-геологик шартлар

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән куркыныч физик-геологик процессларга түбәндәгеләр керә:

- эрозия процесслары (чокырлар, ерганаклар) - су агымнары үрләренә хас;
- Сөзәклек процесслары (ишелү, җимерелү, җир коелу) - аз үсеш алган.

Җирлек территориясендә үзенчәлекле грунтлар күрсәтелмәгән.

8.1.7. Ландшафт, туфрак капламы, үсемлекләр

Җирлек территориясе бореаль ландшафт зонасы, тайга ландшафт зонасы, Кукмара калкулыгы ландшафт районы чикләрендә урнашкан.

Туфракның характерлы типларына түбәндәгеләр керә:

- кәсле туфрак-урта көлсуланган туфрак;
- Ачык соры урман туфраклары.

Үсемлекләр капламын урманнар, болыннар, куаклыклар һәм авыл хуҗалыгы җирләре тәшкил итә.

8.2. Әйләнә-тирә мохитнең торышын бәяләү

8.2.1. Атмосфера һавасының торышы

Атмосфера һавасы пычрануның төп чыганаклары булып түбәндәгеләр тора:

- эшли торган сәнәгать предприятиеләре (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньяк өлешендә агач кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе);
- эшли торган авыл хуҗалыгы предприятиеләре (Олыяз авылыннан көнчыгышка таба эре мөгезле терлек фермасы, Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы);
- машина-трактор парклары;
- ындыр табагы;
- автомобильгә ягулык салу станциясе;
- автомобиль транспорты.

Җирлектә һава пробаларына лаборатория анализлары үткәрелми.

8.2.2. Су ресурсларының торышы

Су объектларының пычрану чыганаклары булып түбәндәгеләр тора:

сәнәгать объектларының җитәрлек дәрәҗәдә чистартылмаган юынты суларын агызып чыгару;

- авыл хуҗалыгы предприятиеләре территорияләреннән чистартылмаган өске юынты суларны агызу;
- Торак пунктлар территорияләреннән чистартылмаган өске юынты суларны агызу.

Су ресурсларының пычрануына шулай ук су саклау зоналары һәм җир өсте су объектларының яр буе саклау полосалары режимын үтәмәү китерә, бу аларның җирлектә беркетелгән чикләре булмауга бәйле.

Олыяз авылыннан көньякта һәм Пүкәл авылыннан көньякта зиратның өске су объектларының су саклау зонасында урнашуы тискәре факт булып тора.

Санитар-яклау зонасы чикләрендә су белән тәэмин итү чыганакларының урнашуы да тискәре факт булып тора.

Хәзерге вакытта җирлектә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк.

Җирлектә су ресурсларының пычрануы мониторингы үткәрелми.

8.2.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы

Авыл җирлеге территориясенә авыл хуҗалыгы җирләренең югары дәрәҗәдә сөрелүе, чокыр-балка челтәре белән бүлгәләнүе, чәчүлекләрнең түбән катламы хас. Моның нәтиҗәсе булып, үсеш алган эрозия процесслары, туфракларның деградацияләнүе тора.

Җирлек территориясендә эрозиягә каршы чаралар үткәрелә, аларга урман утыртмаларын саклау, туфракны саклаучы утырту әйләнешләрне оештыру, деградацияләнгән чәчүлекләрне табигый азык җирләренә күчерү керә.

Җирләрнең торышына аларның техноген пычрануы тискәре йогынты ясый: пестицидлар, агып төшүче сулар, җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрану.

Җирлек территориясендә туфрак пробаларын тикшерү үткәрелми.

8.2.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары, биологик калдыклар

Биологик калдыклар чыганаклары булып түбәндәгеләр тора:

- зиратлар.

Аларның тискәре йогынтысына торак пунктларның зур булмаган территорияләре дучар булды.

Терлекчелек калдыкларының барлыкка килүе гамәлдәге терлекчелек объектлары эшчәнлегенә бәйле. Терлекчелек объектларын утильләштерү тирес саклау урыннары булмау һәм тиресне вакытлыча җыю урыннары булмавы аркасында җитәрлек дәрәҗәдә үсеш алмый. Тиресне туплау, җир һәм су ресурслары пычрану куркынычы тудырып, терлекчелек фермалары янында башкарыла.

Сәнәгать калдыклары барлыкка килү гамәлдәге сәнәгать предприятиеләре эшчәнлегенә бәйле (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон әйберләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньягында урман кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе).

Коммуналь калдыклар барлыкка килү торак пунктлар территорияләренә хас.

Җирлек территориясен санитар чистарту, торак пунктларны контейнер мәйданчыклары белән тиешенчә тәэмин итмәү сәбәпле, таләп ителгән дәрәҗәгә туры килми.

8.2.5. Физик йогынты факторлары

Халыкка йогынты ясауның физик факторларына электромагнит нурланышы, акустик һәм радиация тәэсире керә.

Җирлектә электр-магнит нурланышы чыганаклары булып электр линияләре, элемтә объектлары тора. Электр-магнит кыры дәрәҗәсе рөхсәт ителгәннән кимрәк һәм халык өчен куркыныч тудырмый.

Тискәре акустик йогынты чыганакларына түбәндәгеләр керә:

- эшли торган сәнәгать предприятиеләре (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньяк өлешендә агач кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе);
- эшли торган авыл хуҗалыгы предприятиеләре (Олыяз авылыннан көнчыгышка таба эре мөгезле терлек фермасы, Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы);
- ындыр табагы;
- автомобиль транспорты.

Авыл җирлегенең радиацион торышы күбесенчә табигый радиацион фон белән билгеләнә.

8.2.6. Яшел утыртмаларның торышы

Җирлек территориясендә тәкъдим ителгән яшелләндерү территорияләренә түбәндәгеләр керә:

- урманнар;
- елга һәм инеш тугайларына хас орлыктан тишелеп чыга торган агач һәм куаклыклы утыртмалар;
- махсус билгеләнештәге (зиратлар территориясе) яшелләндерү;

- чикләнгән кулланылыштагы яшелләндерү (мәгариф объектларының яшелләндерелгән территорияләре).

Җирлектә гомуми файдаланудагы яшел территорияләр юк.

Авыл җирлегенең яшелләндерелгән территорияләренең гомуми мәйданы 221,617 гектар тәшкил итә (гомуми мәйданнан 4,77 %).

СП 42.13330.2011 СНиП 2.07.01-89* нең актуальләштерелгән редакциясе нигезендә Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән халыкның тәэмин ителеше бер кешегә 12 кв. м тәшкил итә. Шулай итеп, күрсәтелгән территорияләрнең тәкъдим ителгән мәйданы 1,87 гектар тәшкил итә.

Гомумән алганда, Эзмә авыл җирлеге территориясендә экологик хәл уңай.

8.3. Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары

Җирлектә экологик вәзгыятьне яхшырту өчен генераль план тарафыннан түбәндәге юнәлешләр буенча оештыру чаралары комплексын үткәрү тәкъдим ителә:

- әйләнә-тирә мохитне пычрату чыганакларын локальләштерү;
- һава бассейнын саклау;
- су ресурсларын саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану;
- җир фондын саклау һәм җирлек территориясен инженерлык ягыннан яклау;
- калдыклар белән эш итү системасын үстерү;
- халыкны физик йогынты факторларыннан саклау;
- яшелләндерү системасын үстерү.

Эзмә авыл җирлегенә карата түбәндәге чаралар актуаль:

- сәнәгать җитештерүе объектларында кулланыла торган технологик җиһазларны камилләштерү (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньяк өлешендә агач кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка керамзит җитештерү предприятиесе);
- территорияне кыскарту, шулай ук Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы корылмаларының бер өлешен, Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиеләрен, Иләбәр авылының көньяк өлешендә урман кисү предприятиеләрен, Эзмәдән төньякка керамзит җитештерү предприятиеләрен үзгәртеп кору һәм шуның белән бәйле рәвештә, санитар-яклау зонасы күләмен киметү;
- Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермаларының куәтен киметү һәм территорияләрен кыскарту, аннары куркыныч классын үзгәртү һәм санитар-яклау зонасы күләмен киметү;
- территорияләрне кыскарту һәм машина-трактор паркы корылмаларының бер өлешен Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эксплуатацияләүдән чыгару мөмкинлеге;
- эшли торган предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары проектларын эшләү (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньяк өлешендә агач кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе; Олыяз авылыннан көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Өтернәс авылыннан төньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлек фермасы, Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлек фермасы;
- предприятиеләрнең ташландыкларны киметү чараларын үтәве (шул исәптән тузан, газ чистарту җайланмаларын җиһазлау);
- предприятиеләрдә ябык яки әйләнештәге су белән тәэмин ителешне кертү;
- санитар-яклау зоналары территорияләрен тузанга, газга чыдам яшел утыртмалар белән мөмкин кадәр яшелләндерү;

- автомобиль юлларының юл өслеге сыйфатын яхшырту;

пычраткычлар гамәлдә булган зоналарда атмосфера торышына мониторинг тикшеренүләрен үткәрү;

- автотранспорт чараларын мотор ягулыгының экологик чиста төрләренә күчерү, яисә мотор ягулыгының традицион төрләрен кулланучы автотранспорттан ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертү.;

- автомобильгә ягулык салу станцияләренең резервуарларын һәм ягулык салу колонкаларын мотор ягулыгы парларын тоту, рекуперацияләү җайланмалары белән җиһазлау; камилләштерү җайланмаларын, үлчәү приборларын, савытларны һәм резервуарларны куллану;

- физик тузуның югары дәрәҗәсенә ия булган гамәлдәге суүткәргеч челтәрләрне реконструкцияләү;

- торак пунктларны яңгыр сулары һәм хуҗалык-көнкүреш канализацияләре челтәрләре белән тәэмин итү, алга таба юынтык суларны билгеләнгән нормативларга кадәр чистарту;

- өске су объектларының су саклау зоналарында урнашкан торак төзелешнең беренче чираттагы канализациясе, чистарту корылмалары төзү;

- предприятиеләрне һәм торак пунктларны су белән тәэмин итү челтәрләренең техник торышын мониторинглау челтәрен оештыру һәм үстерү, өске су объектларының гидромониторингы;

- су саклау зоналары, яр буе яклау полосалары һәм өске су объектларының яр буе яклау полосалары һәм су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалануның махсус хокукый режимын үтәү;

- эшләп килүче сәнәгать җитештерүе предприятиеләре өчен локаль чистарту корылмалары төзү (Иләбәр авылының төньяк өлешендә җитен эшкәртү предприятиесе, Иләбәр авылының төньяк өлешендә тимер-бетон әйберләр җитештерү заводы, Иләбәр авылының көньяк өлешендә агач кисү заводы, Иләбәр авылыннан көнбатышка таба терлек сую цехы, Эзмә авылыннан төньякка таба керамзит җитештерү предприятиесе);

- гамәлдәге авыл хуҗалыгы предприятиеләре өчен локаль чистарту корылмалары төзү (Олыяз авылыннан көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба эре мөгезле терлекләр фермасы, Өтернәс авылыннан төньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлек фермасы, Пүкәл авылыннан көньяк-көнбатышка таба эре мөгезле терлек фермасы);

- су хуҗалыгы системаларының куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм эксплуатацияләүне тәэмин итү, агып төшүче суларның су объектларына тискәре йогынтысын булдырмый калу (шул исәптән агып төшүче суларны чистартуның алдынгы технологияләрен кертү, чистарту корылмаларыннан явым-төшемне зарарсызландыру һәм утильләштерү);

- өске су объектларының су саклау зоналарында урнашкан объектларны, сулыкларны пычранудан, ләм утырудан, чүпләнүдән һәм сулыкларны саклауны тәэмин итә торган корылмаларны җиһазлау;

- өске су объектларының су саклау зоналары чикләрендә пестицидлар һәм агрохимикатлар куллануны тыю;

- эчәргә яраклы суның сыйфатын яхшырту (су җыю корылмаларын су әзерләү станцияләре, тимерне бетерү һәм су йомшарту системалары белән тәэмин итү);

- чишмәләрне төзекләндерү;

- җир асты суларын чыгару максатында җир асты байлыкларыннан файдалану хокукына лицензияләрне рәсмиләштерү;

- су белән тәэмин итү чыганакларын, су саклау зоналарын һәм өске су объектларының яр буе яклау полосаларының санитар саклау зоналары чикләрен билгеләү, аларның чикләрен җирлектә махсус мәгълүмат тамгалары белән беркетү;

- Олыяз авылының көньягындагы зиратның бер өлешен һәм Пүкәл авылының көньягындагы зиратның бер өлешен җир өсте су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйле рәвештә ябу;

- эчәргә яраклы су белән тәэмин итү максатларында, санитар-саклау зоналарында урнашкан су белән тәэмин итү чыганакларында җир асты суларыннан файдалануны тыю;

- янәшәдәге туфрак катламының пычрануын булдырмау максатларында ягулык-майлау материалларын саклау мәйданчыкларын махсус поддоннар белән җиһазлау яки вак ташлы нигез салу;

- авыл хуҗалыгы культураларын үстерүнең югары нәтиҗәле технологияләрен кертү юлы белән туфракның уңдырышлылыгын торгызу;

- җирләрне инвентаризацияләү һәм агрохимик тикшерү;

- игенчелекнең адаптив экологик-ландшафтлы системасын кертү;

- кулланыла торган агрохимикатлар күләмен киметү өчен туфрак эшкәртүнең ресурсларны саклаучы һәм экологик яктан куркынычсыз технологияләрен кертү;

- үсемлекләрне саклауның биологик чараларын куллану;

- игенчелекнең адаптив экологик-ландшафтлы системасын кертү;

- төзелеш барышында бозылган җирләрне рекультивацияләү, линияле корылмалар салу;

- эрозиягә каршы чаралар үткәрү: көтүлекләр һәм печәнлекләр мәйданын арттыру, саклагыч утыртмалар мәйданын арттыру, туфракны эрозиягә каршы эшкәртү, яңгыр һәм кар суларының өске агымын оештыру;

- автомобиль юлларының кар басу дәрәҗәсен киметү;

- торак пунктлар территорияләрен коммуналь калдыкларны җыю өчен контейнер мәйданчыклары һәм контейнерлар белән тәэмин итү;

- калдыкларны селектив җыюны оештыру, калдыкларны эшкәртүнең һәм утильләштерүнең яңа технологияләрен кертү;

- анда агулы матдәләр һәм кушылмалар булуга, шулай ук әз катлы төзелешләрне проектлаганда авыл хуҗалыгы продукциясен үстерүне күздә тоткан радиоактив тикшерүләр үткәрү;

- җир катламын туфрак катламының теркәлгән яисә потенциаль пычрануы булган зоналарда торак төзелешенә бүлеп бирүне туфракның экологик иминлеге турында бәяләмә биргәндә яисә аны рекультивацияләү программасы булганда гына башкару;

- табигатьне саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләре нигезендә төзелгән терлекчелек калдыкларын вакытлыча складларга урнаштыру урыннарын оештыру;

- биологик калдыкларны утильләштерү өчен терлекчелек фермаларын биогаз җайланмалары белән җиһазлау;

- Терлекчелек калдыкларын вермикомпостицияләү, ферментациянең гөмбә тизләткечләрен кулланып утильләштерү чаралары һәм башкалар;

- каты коммуналь калдыкларны Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсенең гамәлдәге каты коммуналь калдыклар полигонына чыгаруны оештыру, һәм аннан соң Арча муниципаль районында муниципальара тармак комплексына илтүне оештыру (Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схемага ярашлы рәвештә);

- торак пунктлар территориясендә тавыш саклау чараларын үткәрү (акустик экраннар урнаштыру, автомобиль юллары буенда яшел үсентеләрнең тавыш саклау полосаларын булдыру, торак булмаган биналарның беренче эшелонында тәрәзә тавыш изоляциясен куллану);

- автомобиль юллары буйлап саклагыч яшелләндерүне оештыру;

- торак пунктлар территорияләрендә гомуми файдаланудагы яшелләндерүне оештыру;

- күчемсез милек объектларын проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатацияләгәндә һәм авыл җирлеге территориясен төзекләндерүне оештырганда «яшел» стандартлар принципларын кертү һәм куллану;

- "Эзмә авылын урап узу" автомобиль юлын урнаштырганда, юкка чыгаруга дучар ителгән агач-куак үсемлекләре урынына компенсацияләү рәвешендә яшел утыртмалар утыртуны гамәлгә ашыру;

-радиоешлык диапазонының электромагнит нурланышы чыганакларының санитар-саклау зоналары проектларын эшләү;

- инженерлык коммуникацияләренең саклау зоналары режимын үтәү;

- үсемлекләр һәм хайваннар дөньясын саклау чараларын үткәрү (шул исәптән хайваннарның яшәү тирәлеген, аларның миграциясе юлларын саклау, балыкларның уылдык чәчү урыннарына керү юлларын саклау; хайваннарның транспорт чаралары астына эләгүен,

балыкларның һәм башка су биологик ресурсларының су җыю корылмаларына эләгүен булдырмый торган конструктив чишелешләр куллану һ.б.).

9. ТАБИГЫЙҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР КИЛЕП ЧЫГУ КУРКЫНЫЧЫ БУЛГАН ТӨП ФАКТОРЛАРНЫҢ ИСЕМЛЕГЕ ҺӘМ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

9.1. Җирлек территориясенә йогынты ясарга мөмкин булган табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Куркыныч геологик процесслар

1. Убылмалар

Зыян китерүче факторлар - тау токымнарының күчеше (хәрәкәте), сөзәклекне юылып төшүе, артык дымлану, сейсмик тирбәнешләр, катнаш массаларның механик басымы, бәрелүләр.

Нәтиҗәләр - корылмаларның зур булмаган зарарланулары, инженерлык коммуникацияләренең сирәк җимерелүләре.

Куркынычны киметү чаралары - убылулар зонасында һәм аңа якын территорияләрдә җир өсте суларының агып төшүен оештыру, җир асты суларын үзләштерү, тышкы йөкләнешләрне киметү, сөзәклекләрне киртәләү һәм яр буйларын су басудан һәм юудан саклау, терәк диварлар төзү, ярның өске өлешендә яшел утыртмалар оештыру.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә убылмаларның барлыкка килү ихтималы Кече Мишә елгасы тау битләренә туры китерелгән.

СНиП 22-01-95 “Куркыныч табигый йогынтылар геофизикасы” буенча җирлек территориясендә убылмаларның барлыкка килү куркынычы категориясе “уртача куркыныч” дип бәяләнә.

2. Җир тетрәүләр

Зыян китерүче факторлар - җир кабыгында кинәт күчешләр һәм шартлаулар, җир асты карст бушлыклары ишелү.

Нәтиҗәләр - биналар һәм корылмаларның җимерелүе, грунтларның утыруы һәм ишелүе, убылмалар барлыкка килү, плотиналар җимерелү һәм цунами барлыкка килү.

Куркынычны киметү чаралары - җир тетрәүләргә дучар булган территорияләрдә төзелешне чикләү, корылмаларны ныгыту, сейсмик мониторинг уздыру.

Россия Федерациясе территориясен сейсмик районлаштыру һәм СП 14.13330.2014 "Сейсмик районнарда төзелеш" карталары нигезендә Эзмә авыл җирлеге территориясе 6 баллы зонага керә (В картасы).

СНиП 22-01-95 «Куркыныч табигать йогынтылары геофизикасы» җирлек территориясендә җир тетрәүләр барлыкка килү куркынычы категориясе «куркыныч» дип бәяләнә.

3. Сусаклагыч ярларын эзләү, эшкәртү

Зыян китерүче факторлар - су объектларының ярларына дулкыннар бәрү, грунтның җилләве, юылуы

Нәтиҗәләр - ярларның юылуы, авыл хуҗалыгы җирләреннән яр буе территорияләрен тартып алу, биналар һәм корылмалар җимерелү.

Куркынычны киметү чаралары - саклагыч корылмалар төзү (дулкын тотучы диварлар, буналар, дулкын кайтаргычлар), ярлар участокларын тимер-бетон плитәләр һәм түшәкләр белән беркетү, су асты сөзәклекләрен юдыру, яр буе зонасында дымлы яшел үсентеләр утырту.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә су саклагычларның абразиясе барлыкка килү һәм ярлар ашалу куркынычы булу характерлы түгел.

4. Карст

Зыян китерүче факторлар - тау токымнарының эрүе, токымнарның структурасы җимерелүе, токым кисәкчекләренең күченүе (юылуы), җир өслегенең деформациясе.

Нәтиҗәләр - сәнәгать һәм гражданлык корылмаларының деформациясе, сәнәгать объектлары эшендә өзеклекләр, территориянең файдаланудан вакытлыча чыгуы.

Куркынычны киметү чаралары - өске суларның агып төшүен оештыру, җир асты суларын дренировкалау, тышкы йөкләнешләрне киметү, биналарның һәм корылмаларның нигезләрен саклау.

Эзмә авыл җирлеге территориясе өчен карст барлыкка килү куркынычы хас түгел.

5. Суффозия

Зыян китерүче факторлар - югарыда яткан грунтларның утыруы, тау токымнарының авышуы, җир өслегенең деформациясе.

Нәтиҗәләр - корылмаларның нигезләре йомшару һәм аларның деформацияләнүе һәм җимерелүе, сәнәгать объектлары эшендә өзеклекләр, территориянең вакытлыча файдаланудан чыгуы.

Куркынычны киметү чаралары - җир өсте суларының агуын оештыру, җир асты суларын дренировкалау, фильтрацион саклау пәрдәләре төзү, куышлыкларны силикатизация, цементация ярдәмендә юк итү һ. б. һ.б.

Эзмә авыл җирлеге территориясенә суффозия барлыкка килү куркынычы хас түгел.

6. Урман токымнарының утыруы

Зыян китерүче факторлар - җир өслегенең деформациясе, грунтларның деформациясе.

Нәтиҗәләр - корылмаларның нигезләре йомшару һәм аларның деформацияләнүе һәм җимерелүе, сәнәгать объектлары эшендә өзеклекләр, территориянең вакытлыча файдаланудан чыгуы.

Куркынычны киметү чаралары - җир өстендәге суларны агызуны оештыру; җир асты суларын дренировкалау; грунтларны трамблау, вибрацияләү, шомарту юлы белән утыру үзенчәлекләрен бетерү; силикатлаштыру, цемент эретмәсе белән туендыру; биналарны конструктив көчәйтү.

Эзмә авыл җирлеге территориясенә урман токымнарының утыруы куркынычы хас түгел.

7. Яссы һәм чокырлы эрозия

Зыян китеруче факторлар-грунт юылу, ерганаклар һәм чокырлар барлыкка килү.

Нәтиҗәләр - туфракның уңдырышлы катламы юкка чыгу; елгаларга һәм сулыкларга ләм утыру; сугару һәм дренаж системаларны ләм басу; биналарның һәм корылмаларның җимерелүе; юлларның юылуы.

Куркынычны киметү буенча чаралар – өслек суларының агынуын оештыру, саклагыч урман полосалары булдыру, текә ярларны үсемлеклекләр белән ныгыту, чокырларны юдыру һәм күмү.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә эрозия процессларының барлыкка килүе авыл хуҗалыгы җирләре территорияләренә туры китерелгән.

СНиП 22-01-95 «Куркыныч табигый йогынтыларның геофизикасы»нигезендә яссы һәм чокыр эрозиясе барлыкка килү куркынычы категориясе җирлек территориясендә «уртача куркыныч» дип бәяләнә.

8. Туң кату

Зыян китерүче факторлар - боз ясалу, грунт күләменең механик үзгәрешләре.

Нәтиҗәләр - биналар һәм корылмаларның нигезләре зарарлану, инженерлык коммуникацияләренең җимерелүе.

Куркынычны киметү чаралары - биналарның һәм корылмаларның нигезен туфрак туңу тирәнлегеннән түбәнрәк томалау, өске сулар агышын оештыру, юллар төзегәндә саклау җайланмаларын (су асты көймәләрен, рәшәткәләрен) куллану.

СНиП 22-01-95 «Куркыныч табигать йогынтылары геофизикасы» нигезендә җирлек территориясендә туң кату барлыкка килү куркынычы категориясе «уртача куркыныч» дип бәяләнә.

Куркыныч гидрологик күренешләр һәм процесслар

1. Су басу

Зыян китерүче факторлар - грунт суларының күләме арту, грунт сулары агымының гидродинамик басымы, туфракның һәм грунтларның пычрануы (тозлануы), җир асты металл конструкцияләренең коррозиясе.

Нәтиҗәләр - биналарның подвалларын һәм җир асты коммуникацияләрен су басу, инженерлык коммуникацияләрендә аварияләр, биналарның һәм корылмаларның бер өлешенең утыруы һәм бүртүе, убылмалар.

Куркынычны киметү чаралары - өске суларның агып төшүен оештыру, җир асты суларын дренировкалау.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 27 апрелендәге 1001-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган язгы ташу (су басу)чорында су басу зонасына керә торган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеге нигезендә Эзмә авыл җирлегендә мондый торак пунктлар юк.

2. Су басу (су басу)

Зыян китерүче факторлар - су агымы (агымы), гидросфераның, туфракның, грунтларның пычрануы.

Нәтиҗәләр - су басу, туфракның юылуы, туфракның агым торышы барлыкка килү, корылмаларның җимерелүе, транспорт эшендә һәм тышкы эшләр уздыруда кыенлыклар, инженерлык коммуникацияләрендә аварияләр, юл-транспорт һәлакәтләре.

Хәвеф-хәтәрне киметү чаралары - территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан саклауны оештыру; объектларны гидродинамик факторларның йогынтысына дучар булган территорияләрдән читтә урнаштыру; су басуга һәм су басуга китерелә торган территорияләрдә пычрануның потенциаль чыганакларын урнаштыруга юл куймау; су агымнары һәм сулыклар ярлары буйлап саклагыч гидротехник корылмалар урнаштыру.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 27 апрелендәге 1001-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган язгы ташу (су басу)чорында су басу зонасына керә торган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеге нигезендә Эзмә авыл җирлегендә мондый торак пунктлар юк.

3. Елга эрозиясе

Зыян китерүче факторлар - су ташкынының гидродинамик басымы, елга үзәненең деформациясе.

Нәтиҗәләр - юллар, коммуналь системалар, биналар һәм корылмаларның җимерелүе; авыл хуҗалыгы җирләреннән яр буе территорияләрен тартып алу; урманны югалту.

Куркынычны киметү буенча чаралар - яр ныгыту корылмалары төзү, елгаларда регуляция чараларын оештыру (елга үзәнен оештыру), барраждлар системасы ярдәмендә елга төбенең буй авышлыкларын киметү, яр буе зонасында дым яратучы яшел үсентеләр утырту.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә елга эрозиясе барлыкка килү су агымнарына һәм аларның үзәннәренә туры килә.

СНиП 22-01-95 “Куркыныч табигый йогынтылар геофизикасы” буенча җирлек территориясендә елга эрозиясе барлыкка килү куркынычы категориясе “уртача куркыныч” дип бәяләнә.

Куркыныч метеорологик күренешләр һәм процесслар

1. Көчле җил, давыллар, өермәләр

Зыян китерүче факторлар - җил агымы, җил йөкләнеше, аэродинамик басым, һаваның көчле киеренкелеге.

Нәтиҗәләр - бина һәм корылмаларның зарарлануы яки җимерелүе, транспорт эшендәге кыенлыклар һәм тышкы эшләр башкарудагы кыенлыклар, инженерлык коммуникацияләрендәге аварияләр, юл-транспорт һәлакәтләре, халыкның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау.

Куркынычны киметү чаралары - куркыныч производстволарны урнаштыруны чикләү, искергән яисә үтеп булмаслык биналарны һәм корылмаларны демонтажлау, зарарланган һәм иске

агачларны кисү, халыкны кисәтү һәм коткару хезмәтләре персоналын гадәттән тыш хәл шартларында гамәлләргә әзерләү буенча чаралар күрү.

СНиП 22-01-95 «Куркыныч табигый йогынтыларның геофизикасы» нигезендә җирлек территориясендә давыллар һәм өермәләр барлыкка килү куркынычы категориясе «уртача куркыныч» дип бәяләнә.

2. Көчле явым-төшемнәр

Зыян китерүче факторлар - су агымы (агымы), территорияне су басу, кар йөкләнеше, җил йөкләнеше, кар көртләре, бозлавык йөкләнеше, бәрелү.

Нәтиҗәләр - су басу, бина һәм корылмаларның зарарлануы яки җимерелүе, транспорт эшендәге кыенлыклар һәм тышкы эшләр алып барудагы кыенлыклар, инженерлык коммуникацияләрендәге аварияләр, юл-транспорт һәлакәтләре, халыкның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау.

Хәвеф-хәтәрне киметү чаралары - территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан саклауны оештыру, халыкны кисәтү һәм коткару хезмәтләре персоналын гадәттән тыш хәл шартларында гамәлләргә әзерләү буенча үз вакытында фаразлау һәм чаралар күрү.

Табигый янгыннар

Зыян китерүче факторлар - ялкын, җылылык агымы белән кызу, җылылык бәрү, һаваның болганчыклануы, атмосфераның, туфракның, грунтларның, гидросфераның пычрануы.

Нәтиҗәләр - урманнарның төтенләве, януы, халыкның гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч янау, төзелешләрнең зарарлануы, транспорт эшендә һәм тышкы эшләр уздыруда кыенлыклар, юл-транспорт һәлакәтләре.

Куркынычны киметү чаралары - янгынга каршы өзеклекләр урнаштыру, янгын сагы бүлекчәләрен дислокацияләүне оптимальләштерү, корткычлардан һәм янгыннардан зыян күргән агачларны кисү.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә табигый (урман) янгыннарның килеп чыгу мөмкинлеге төньяк өлештәге зур урман массивларына туры килә. Дала һәм ландшафт табигый янгыннарының барлыкка килүе хас түгел.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “Татарстан Республикасында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар турында” 2014 елның 12 апрелендәге 236 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында” 2016 елның 24 мартындагы 163 номерлы карары нигезендә, Эзмә авыл җирлегенең торак пунктлары һәм башка территорияләре һәм объектлары (торак пунктлар; гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерциягә карамаган берләшмәләре; балаларның ялын оештыручы оешмалар һәм аларны сәламәтләндерү; икътисад объектлары, сәламәтләндерү оешмалары) урман янгыннары куркынычы янаган Татарстан Республикасы территорияләре һәм объектлары исемлегенә керми.

Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләрнең чикләре Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнмәгән.

Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы тарафыннан бирелгән белешмәләрдә (Хат № 3428/Т-3-1-7, 2018 елның 18 апрелендәге 18.04.7.), табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр чикләре турында мәгълүмат юк.

Моннан тыш, «Су басу, су басу зоналарының чикләрен билгеләү турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 18 апрелендәге 360 номерлы карары нигезендә су басу зоналарын су басу, су басу зоналарын билгеләү турында аларның чикләре хакындагы мәгълүматларның күчемсез мөлкәт бердәм дәүләт реестрына кертелгән датадан билгеле бер мәгълүматлар булып санала. Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында Эзмә авыл җирлеге территориясенә карата су басу, су басу зоналары чикләре турында мәгълүматлар юк.

9.2. Җирлек территориясендә, шулай ук җирлек территориясенә якын җирдә техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Химик яктан куркыныч объектлар

Территориядә химик куркыныч объектлар булу нәтиҗәсе булып авария-химик куркыныч матдәләр чыгару куркынычы янап, мөмкин булган аварияләр тора.

Зыян китерүче факторлар - куркыныч химик матдәләрнең ташуы яки ыргытылуы.

Нәтиҗәләр - кешеләрнең, авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм үсемлекләрнең һәлак булуы яисә химик зарарлануы; азык-төлекнең, азык чималының һәм азыкның химик зарарлануы; әйләнә-тирә табигать мохитенең химик зарарлануы.

Хәвеф-хәтәрне киметү чаралары - химия сәнәгате предприятиеләренең торышын мониторинглау, җитештерү процессларының технологик куркынычсызлыгын һәм мондый предприятиеләр җиһазларының эксплуатация ышанычлылыгын арттыру; химик аварияләр килеп чыгу мөмкинлеген фаразлау; химик куркыныч матдәләре булган саклагычлар астында авария резервуарларын, тозакларны, нишаларны урнаштыру.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә химик куркыныч объектлар юк.

Янгын һәм шартлау куркынычы янаган объектлар

Территориядә янгын һәм шартлау куркынычы булган объектлар булу янгыннар һәм шартлауларга китерергә мөмкин.

Зыян китерүче факторлар - ялкын, очкыннар, шартлау, бәрмә дулкын, җылынган һава, токсинлы продуктлар, төтен.

Нәтиҗәләр - кешеләрнең сәламәтлегенә зыян китерү, биналарны һәм корылмаларны җимерү яки зарарлау; халык хуҗалыгына, әйләнә-тирә мохиткә зыян китерү.

Хәвеф-хәтәрне киметү чаралары - электр приборларын һәм электр челтәрләрен эксплуатацияләү тәртибен үтәү; янгын һәм шартлау куркынычы янаган объектларга караган предприятие хезмәткәрләренең янгынга каршы инструктажы; янгыннан ирекле саклауны оештыру; янмый торган матдәләр һәм материаллар куллану; янгынга каршы кагыйдәләрне һәм нормаларны үтәү.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә тәкъдим ителгән янгын һәм шартлау куркынычы янаган объектларга түбәндәгеләр керә:

- Иләбәр авылының көньяк өлешендәге агач кисү заводы(потенциаль куркыныч матдә: агач; зарарлы йогынты чикләре ачыкланмаган);

Олыяз авылыннан төньяк-көнчыгышка таба ягулык-майлау материаллары складлары (потенциаль куркыныч матдә: нефть эшкәртү продуктлары; зарарлы йогынты чикләре билгеләнмәгән);

- җирлекнең төньяк өлешендәге автомобильгә ягулык салу станциясе (потенциаль куркыныч матдә: ягулык; зарарлау йогынтысы чикләре билгеләнмәгән);

- Иләбәр авылыннан көнбатышка таба табигый газны транспортлый торган торбаүткәргечләр, газ бүлү станциясе һәм кран төене (потенциаль куркыныч матдә: газ; зарарлы йогынты чикләре билгеләнмәгән).

Радиацион-куркыныч объектлар

Территориядә радиацион-куркыныч объектлар булу нәтиҗәсе булып радиоактив матдәләр чыгару куркынычы янаган мөмкин булган аварияләр тора.

Зыян китерә торган факторлар-радиоактив матдәләр һәм (яки) ионлы нурланышларның чыгуы яки ыргытылуы.

Нәтиҗәләр - кешеләрнең, авыл хуҗалыгы хайваннары һәм үсемлекләренең, халык хуҗалыгы объектларының, шулай ук әйләнә-тирә табигый мохитнең ионнар белән нурланышы яки радиоактив пычрануы.

Куркынычны киметү чаралары - дозиметрик һәм радиометрик контроль алып бару, халык арасында йод профилактикасы үткәрү, пычранган җирлекне дезактивацияләү.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә радиацион-куркыныч объектлар юк.

Гидродинамик куркыныч объектлар

Территориядә гидродинамик куркыныч объектларның нәтиҗәсе булып, гидротехник корылмаларның терәк фронты корылмаларының җимерелүе, шартлау дулкыны һәм катастрофик су басу зоналары барлыкка килү, шулай ук шлам саклагычларның җимерелү нәтиҗәсендә токсик матдәләр белән зарарлану белән бәйле мөмкин булган аварияләр тора.

Зыян китерүче факторлар - ыргылыш дулкыны, су агымы.

Нәтиҗәләр - һәлакәтле су басу; кешеләр, авыл хуҗалыгы хайваннары һәм үсемлекләренең һәлак булуы; биналар һәм корылмаларның җимерелүе яки зарарлануы; җитештерү яки транспорт процессын бозу; әйләнә-тирә табигать мохитенә зыян китерү.

Хәвеф-хәтәрне киметү буенча чаралар – өзеклекнең ихтимал дулкыны йогынтысына дучар булган территориядә торак биналар һәм икътисад объектлары төзелешен чикләү; җир асты суларын дренирлау; ярларны ныгыту эшләрен үткәрү; текә ярның тизлеген киметергә сәләтле кыска сабаклы урманнар утырту.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә гидродинамик куркыныч объектлар юк.

Куркыныч йөкләр ташыган вакытта транспорттагы куркыныч хәлләр

Куркыныч йөкләр ташыган вакытта транспорттагы куркыныч хәлләргә түбәндәгеләр керә:

1. Куркыныч йөкләрне йөрткәндә автомобиль транспортында аварияләр булу ихтималы

Зыян китерүче факторлар - бәрелү, транспорт чарасының януы; ташый торган янгын куркынычы булган йөкнең януы; ташый торган шартлау куркынычы булган йөк шартлау һәм яну; ташый торган куркыныч химик йөкнең аерылуы (таркалу, парга әйләнү).

Нәтиҗәләр - кешеләрнең имгәнүе һәм үлеме, янгыннар, әйләнә-тирә мохитне пычрату, транспорт чараларына зыян китерү, ташый торган йөкләрне юкка чыгару.

Куркынычны киметү чаралары - куркыныч йөкләрне ташу өлкәсендә норматив документлар таләпләрен үтәү, куркыныч йөк (мәгълүмат таблицалары, авария һәм мәгълүмати карточкалар) турында мәгълүмат бирү системаларын куллану, юл шартларын исәпкә алып, автотранспорт чараларының хәрәкәт тизлеген чикләү, махсус җиһазландырылган транспорт чараларын куллану, йөкләр ташу өчен махсус җиһазландырылган тара куллану.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә «Казан - Шәмәрдән», «Казан - Шәмәрдән» - Курсабаш», «Казан - Шәмәрдән» - Мишәбаш», «Шәмәрдән авылын урап узу», «Олыяз - Иштуган» автомобиль юлларында аварияләр барлыкка килү ихтималы характерлы, шулай ук җирлек территориясендә ягулык-майлау материаллары складларының Олыяз авылыннан төньяк өлешендә урнашуы һәм ягулык-майлау материаллары складларының (потенциаль куркыныч матдәләр: нефть эшкәртү продуктлары, аммиак, сыекландырылган газ, кислота һәм башкалар) барлыкка килүе белән бәйле.

2. Куркыныч йөкләр ташу вакытында тимер юл транспортында мөмкин булган аварияләр

Зыян китерүче факторлар - бәрелү, транспорт чарасының януы; ташый торган янгын куркынычы булган йөкнең януы; ташый торган шартлау куркынычы булган йөк шартлау һәм яну; ташый торган куркыныч химик йөкнең аерылуы (таркалу, парга әйләнү).

Нәтиҗәләр - кешеләрнең имгәнүе һәм үлеме, янгыннар, әйләнә-тирә мохитне пычрату, транспорт чараларына зыян китерү, тимер юл юлын җимерү, ташый торган йөкләрне юк итү.

Куркынычны киметү чаралары - куркыныч йөкләрне ташу өлкәсендә норматив документлар таләпләрен үтәү, куркыныч йөк турында мәгълүмат бирү системаларын куллану, махсуслаштырылган вагоннар һәм контейнерлар куллану, йөкләрне махсус әзерләү һәм төргәкләү,тиешле белгечләр тарафыннан йөкләрне озата бару һәм саклау.

Эзмә авыл җирлеге территориясенә куркыныч йөкләрне ташуда тимер юл транспортында аварияләр барлыкка килү ихтималы характерлы түгел.

3. Куркыныч йөкләр ташу вакытында су транспортында мөмкин булган аварияләр

Зыян китерүче факторлар - бәрелү, транспорт чарасының януы; ташый торган янгын куркынычы булган йөкнең януы; ташый торган шартлау куркынычы булган йөк шартлау һәм яну; ташый торган куркыныч химик йөкнең аерылуы (таркалу, парга әйләнү).

Нәтиҗәләр - кешеләрнең һәм хайваннарның җәрәхәтләнүе һәм һәлак булуы, янгыннар, әйләнә-тирә мохитне пычрату, транспорт чараларына һәм гидротехник объектларга зыян китерү, ташый торган йөкләрне юкка чыгару.

Куркынычны киметү чаралары - куркыныч йөкләрне ташу өлкәсендә норматив документлар таләпләрен үтәү, куркыныч йөк турында мәгълүмат бирү системаларын куллану, йөкләрне ташу өчен махсус җиһазландырылган тара куллану.

Эзмә авыл җирлеге территориясенә куркыныч йөкләрне ташуда су транспортында аварияләр барлыкка килү ихтималы характерлы түгел.

4. Куркыныч матдәләрне транспортлаганда торба үткәргеч транспортында мөмкин булган аварияләр

Зарарлый торган факторлар-куркыныч химик яки шартлаткыч матдәләр басымы астында ташлану яки агызу, шартлау.

Нәтиҗәләр - кешеләрнең һәм хайваннарның имгәнүе һәм үлеме, әйләнә-тирә мохитне пычрату, икътисадка зыян китерү.

Куркынычны киметү буенча чаралар - торба үткәргечләрнең физик яктан таушалган яисә мораль яктан искергән участокларын үз вакытында ремонтлау, реконструкцияләү һәм аларга техник хезмәт күрсәтү, торбаүткәргечләрнең торышын мониторинглау системасын оештыру, торбаүткәргечләрне эксплуатацияләүнең технологик ысулларын куллану, торбаүткәргечләрне коррозиядән яклауның нәтиҗәле ысулларын куллану.

Эзмә авыл җирлеге территориясе буйлап магистраль торба үткәргечләр (потенциаль куркыныч матдәләр: газ; зарарлы йогынты чикләре билгеләнмәгән) үтүгә бәйле рәвештә куркыныч матдәләрне транспортта йөрткәндә аварияләр барлыкка килү ихтималы үзенчәлекле.

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләрнең чикләре Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнмәгән.

Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы биргән мәгълүматларда (Хат № 3428/Т-3-1-7, 2018 елның 18 апрелендәге 18.04.7), техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр чикләре турында мәгълүмат юк.

9.3. Җирлек территориясендә биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Биологик-куркыныч объектлар

Зыян китерүче факторлар - куркыныч биологик матдәләрнең таралуы.

Нәтиҗәләре-кешеләрнең, авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм үсемлекләренең биологик зарарлануы яки үлүе; әйләнә-тирә табигый тирәлекнең биологик зарарлануы.

Куркынычны киметү чаралары - санитария-гигиена һәм санитария-эпидемиология кагыйдәләрен, технологик һәм оештыру-техник таләпләрне үтәү; фармацевтика һәм микробиология сәнәгате предприятиеләренең торышын мониторинглау, җитештерү процессларының технологик куркынычсызлыгын һәм мондый предприятиеләр җиһазларының эксплуатацияләү ышанычлылыгын арттыру.

Эзмә авыл җирлеге территориясендә биологик-куркыныч объектлар юк.

Йогышлы авыруларның табигый учаклары

Зыян китерүче факторлар - йогышлы авыру (патоген микроорганизмнар).

Нәтиҗәләр - эпидемия, эпизоотия, эпифитотия.

Куркынычны киметү чаралары - карантин, обсервация, йогышлы авыруларны изоляцияләү, санитария һәм эпидемиологик күзәтчелекне уздыру, территорияне санитар саклауны оештыру, эпизоотиягә каршы чаралар үткәрү, ветеринария-санитария күзәтчелеген оештыру.

Җирлек территориясендә йогышлы авыруларның табигый чыганаклары юк.

9.4. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге

Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү системасының торышы турындагы белешмәләр, шул исәптән янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү объектларының урнашуы турындагы белешмәләр 2.9 “Янгын куркынычсызлыгы” бүлегенең 2.9.9 “Инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү” бүлекчәсендә “Җирлек территориясенең хәзерге торышына һәм кулланылышына анализ" өлешендә китерелгән. Әлеге Томның генераль планы чараларын нигезләү.

Эзмә авыл җирлеге территориясе өчен актуаль булган янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларына түбәндәгеләрне кертергә кирәк:

- янгын чыганагыннан читкә таралуны чикләүне тәэмин итүче күләмле-планлаштыру карарларын һәм чараларны куллану;
- эвакуация юллары, янгынны ачыклау системалары, янгын сигнализациясе җайланмалары һәм системалары урнаштыру);
- биналарның һәм корылмаларның конструктив янгын куркынычлыгы классына һәм янгын куркынычсызлыгы таләп ителгән дәрәҗәгә туры килә торган ут чыдамлыгы чикләре һәм янгын куркынычы класслары булган төп төзелеш корылмаларын куллану;
- төзелеш корылмаларының ут ныклыгы чикләрен арттыру өчен ут саклау составларын (шул исәптән антипиреннарны һәм утны саклау буяуларын) һәм төзелеш материалларын куллану;
- шартлатуга каршы саклану системаларын технологик җиһазлауда урнаштыру;
- янгын сүндерүнең автомат һәм (яисә) автоном җайланмаларын куллану;
- янгын саклау бүлекчәләре эшчәнлеген оештыру;
- янгын сүндерү техникасының янгын урынына каршылыксыз үтеп керүен тәэмин итү;
- янгын турында халыкка элемтә һәм хәбәр итүне тәэмин итү;
- халыкны янгын куркынычсызлыгы чараларына өйрәтүне оештыру һәм янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә пропаганда.

10. ТӨП ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

17 нче таблица

№ п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Гамәлдәге хәл	Исәп-хисап срогы
1	Җирлек мәйданы	га	4646,837	4646,837
2	Торак пунктлар территорияләре мәйданы	га	344,641	331,166
	шул исәптән:			
	Эзмә авылы	га	93,34	93,015
	Иләбәр авылы	га	97,197	93,884
	Олыяз авылы	га	58,189	55,032
	Пүкәл авылы	га	48,093	43,241
	Өтернәс авылы	га	47,821	45,992
3	Даими халык саны	кеше.	1558	2004 *
4	Торак фонды күләме	мең кв. м	45,1	57,83 *
5	Территорияләр балансы * * * *			
	шәхси торак йортлар белән төзелеш территорияләре	га /%	194,948 / 4,2	220,383 / 4,74
	күпфатирлы торак йортлар белән төзелеш территорияләре	га /%	1,47 / 0,03	1,47 / 0,03
	социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге объектлар территорияләре	га /%	8,689 / 0,19	8,689 / 0,19
	гражданнарның коммерциягә карамаган бакчачылык һәм яшелчәчелек берләшмәләре территорияләре	га /%	9,826 / 0,21	9,826 / 0,21
	рекреацион билгеләнештәге территорияләр	га /%	4,591 / 0,1	20,488 / 0,44
	сәнәгать предприятиеләренең җитештерү территорияләре:			
	сәнәгать җитештерүче предприятиеләре территорияләре	га /%	10,488 / 0,23	10,488 / 0,23
	авыл хуҗалыгы предприятиеләре һәм авыл хуҗалыгын тәэмин итү объектлары территорияләре	га /%	56,858 / 1,22	56,858 / 1,22
	инженерлык инфраструктурасы һәм коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары территорияләре	га /%	4,153 / 0,09	4,153 / 0,09
	транспорт инфраструктурасы объектлары территорияләре	га /%	52,336 / 1,13	62,306 / 1,34
	зират территорияләре	га /%	10,179 / 0,22	10,179 / 0,22
	авыл хуҗалыгы җирләре:			
	чәчүлекләр	га /%	3333,889 / 71,75	3334,966 / 71,77
	көтүлекләр, печәнлекләр, ятмалар	га /%	642,395 / 13,82	641,116 / 13,8
	урманнар, башка үсемлекләр:			
	урманнар	га /%	156,773 / 3,37	137,81 / 2,97

	куаклыклы үсемлекләр	га /%	38,163 / 0,82	43,33 / 0,93
	акваторияләр:			
	өске су объектлары	га /%	12,193 / 0,26	12,185 / 0,26
	башка территорияләр:			
	торак пунктларның яшелләндерелгән территорияләре	га /%	26,681 / 0,57	48,643 / 1,05
	торак пунктларның башка территорияләре		83,188 / 1,79	23,927 / 0,51

*торак төзелеше территорияләренең мәйданын арттыру мөмкинлеген исәпкә алып, якынча күрсәткечләр күрсәтелгән

** территорияләр балансын исәпләгәндә хәзерге хәлдә факттагы функциональ файдалану территорияләре мәйданнары исәпкә алынды, исәп - хисап чорына территорияләр балансын исәпләгәндә-функциональ зоналар тәкъдим иткән планлаштырыла торган функциональ файдалану территорияләре мәйданы.